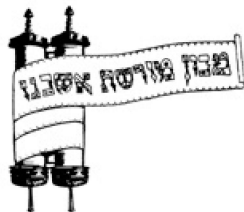

מְהִילָת אֲשֶׁכְנָז

שִׁיקְגוֹ

תפילות
לליל שבת

מכון מורשת אשכנז
בני ברק תשס"ב

Compiled by Rabbi Rallis Wiesenthal
Kehillas Ashkenaz Chicago 2011

מנהגי בית הכנסת לליל שבת

מכון מורשת אשכנז
בני ברק תשס"ב

מבוא

This booklet enumerates **מנהגי אשכנז** for the **בית הכנסת**, **מנחה ערב שבת**, **קבלת שבת** and **ערבית ליל שבת**, as it existed in the authentic **קהילות אשכנז**, according to the **מסורה** of our forefathers and rabbis.

The goal of this list is to provide concise information to one who is unfamiliar with **מנהג אשכנז**. For brevity's sake, sources are listed sparingly from the corpus of historical and halachic texts. A more detailed treatment can be found in the **מורינו הרב בנימין שלמה המבורגר שליט"א** by **"שרשי מנהג אשכנז"**, **ספרים**.

אדון הכל יעלה to the **תפילות** that our **יהי רצון**.

ר' יוסף שלמה מאיר
אלעד, ישראל

הוראות כלליות לש"ץ

- א. היורד לפני התיבה מתעטף בטלית.
- ב. נוסח התפילה כקבוע בסידור של שליח ציבור.
- ג. מהראוי להתפלל בהיגוי המקובל אצל בני אשכנז.
- ד. קדיש יתום וקדיש דרבנן נאמרים סמוך לעמוד הש"ץ. אומר הקדיש מתעטף בטלית.

מנחה של ערב שבת

- ה. מתפללים מנחה קטנה לכתחילה וסומכים לה קבלת שבת ותפילת ערבית.
- ו. באמירת 'אשרי' מרים הש"ץ קולו באמירת 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון.
- ז. בחזרת הש"ץ רק הש"ץ אומר 'נקדש' והקהל עונה 'קדוש קדוש', וכן באמירת 'לעומתם' ו'ובדברי קדשך' אומר הש"ץ לבדו והקהל עונה 'ברוך' ו'ימלוך.
- ח. בין מנחה לקבלת שבת אין אומרים 'עלינו'.

1 עי' מג"א או"ח, סי' י"ח ס"ק ב', ט"ז או"ח, סי' תקפ"א ס"ק ב'. (וראה בהרחבה 'שרשי מנהג אשכנז', ח"א, פרק 'טלית משום כבוד הציבור').

2 ראה דברי מרן הגרי"ש אלישיב ועוד פוסקי הדור שליט"א, שהובאו במבוא ל'שרשי מנהג אשכנז' ח"ג. ועל נושא זה בהרחבה, ראה שם, ח"א, פרק 'הגיית החולם'.

3 תוי"ט, לחם חמודות, הלכות ציצית לרא"ש ס"ק ב', והובא במג"א סי' י"ח ס"ק ב' ובמשנה ברורה שם ס"ק ה'.

4 שו"ע או"ח סימן רל"ג סעי' א': 'ועיקר זמנה מתשע שעות ומחצה ולמעלה'. והקפידו על כך בקהילות אשכנז. וכן דעת הגר"א, כמובא בשנות אליהו רפ"ד דברכות, שמתפללין מנחה גדולה רק בשעת הדחק דזמן המנחה הוא בדמדומי שמש.

5 כיון שצריך לכונן באמירת פסוק זה, (ברכות ד, שו"ע סי' נ"א סעיף ז) והקול מעורר הכוונה.

6 דרכי משה הארוך או"ח סי' קכ"ה, חיי אדם כלל ל' סעיף ט. (בהרחבה שרשי מ"א, ח"א, 'פרק עניית קדושה').

7 כך היא מסורת הקדמונים, חדא, משום שתיקנו 'עלינו' רק לתפילות שיש בהן קבלת עול מלכות שמים של קריאת שמע, ועוד, שנהגו מקדמת דנא להתפלל מנחה וערבית יחד בלא הפסק, ואמירת 'עלינו' נתקנה לאומרה לפני עזיבת בית הכנסת, להודיע שכל תפילותינו עד כה הן בלתי לה' לבדו. והנה, בכניסת השבת, תפילת מנחה נסמכת לקבלת שבת ומעריב (אף כשדורשים בין קבלת שבת לערבית), ואז 'עלינו לשבח' שלאחר מעריב הוא

מנהגי בית הכנסת לליל שבת

קבלת שבת

- ט. ש"ץ יורד לפני התיבה לאמירת פסוקי 'לכו נרננה'.
- י. סדר אמירת הפסוקים במזמורי קבלת שבת, כמקובל באמירת תהילים, ובניגון אמירת תהלים המקובל. הש"ץ פותח באמירת פסוק אחד, והקהל אומר את הפסוק שלאחריו, וכן ממשיכים את כל הפסוקים ש"ץ וקהל לסירוגין. אמנם את פסוקו הראשון של כל מזמור, פותח הש"ץ בנעימה מיוחדת, וכן מסיים בנעימה מיוחדת את הפסוק האחרון.
- יא. נהוג שהקהל יושב גם באמירת פרק 'מזמור לדוד הבו לה'.
- יב. לא נהגו לומר 'אנא בכוח'.
- יג. ש"ץ עולה אל הבימה ואומר 'לכה דודי' בנעימות ידועות, והציבור מזמר יחד עמו. את החרוז 'בואי בשלום' אומר הקהל, והש"ץ חוזר עליו אחריהם, ושוב שרים יחד 'לכה דודי'.
- יד. לאחר אמירת 'מזמור שיר ליום השבת' ו'ה' מלך' (שנאמרים בדרך כלל בשירה) אומרים קדיש יתום. אם יש דרשה בין קבלת שבת לערבית, אומרים קדיש דרבנן לאחר הדרשה. ראוי להקדים לקדיש את הנוסח: 'רבי חנניא בן עקשיא' כפי שנדפס בסוף פרקי אבות.

ערבית של ליל שבת

- טו. ש"ץ מאריך בנגינת 'ברכו', כשיעור המאפשר לציבור לומר 'יתברך וישתבח' הנדפס בסידורים לצד 'ברכו'.
- טז. להשלמת רמ"ח תיבות של קריאת שמע אומרים גם בתפילה בציבור 'א-ל מלך נאמן או לפחות מכוונים ב'אמן' (נוטריקון של אמ"נ) שעונים על ברכת 'אוהב עמו ישראל' של הש"ץ.
- יז. ש"ץ קורא קריאת שמע בטעמים המקובלים מקדם באשכנז. וכן ראוי שיקרא לעצמו כל אחד מהמתפללים יח. הרב או הש"ץ מרים את קולו מ'למען ירבו'.

המסיים את שתי התפילות. ובאפיקי מגינים על שו"ע או"ח סי' קל"ב ביאורים ס"ק א' ביאר שזה כמו אמירת 'עלינו' ביום שמתפללים בו מוסף שלא אומרים 'עלינו' אחרי תפילת שחרית, אלא אחרי מוסף בלבד, וכן ביום כיפור, שנמצאים כל היום ברצף בבית הכנסת, אין אומרים 'עלינו' בסיום כל תפילה בפני עצמה, אלא בסיום מעריב של מוצאי יום כיפור בלבד. וכן במשנה ברורה סי' קל"ב ס"ק ז הביא ממגן גיבורים בשם סדר היום, דבמקומו של המשנ"ב כך הוא המנהג בבתי כנסיות גדולות, שאין אומרים 'עלינו' בסיום תפילת מנחה, אלא אחר תפילת ערבית בלבד: "דעלינו שיאמרו אחר תפילת מעריב קאי גם אמנחה".

8 החזן עולה אל הבימה רק באמירת 'לכה דודי'. רבי שלמה זלמן גייגר מפרנקפורט נימק בספרו 'דברי קהלת' (עמ' 60) שעושים כן "להורות שאין זה מעיקר התפילה", וזאת כיון שאמירת 'לכה דודי' היא מנהג מאוחר. רבי אביגדור אונא בספרו 'ממנהגי יהדות אשכנז' הביא גם כן כי זהו מנהגם של קהילות אשכנז, ש"לשירת לכה דודי עובר הש"ץ ממקומו שעל-יד העמוד אל הבימה".

9 ברמ"א או"ח סי' נ"ז סעיף א הביא דברי הטור: "נהגו שהש"ץ מאריך ב'ברכו' והקהל אומרים 'יתברך וישתבח', וכו', בעוד שהוא מאריך ב'ברכו'. במקומות בהם אין מאריך הש"ץ בניגון 'ברכו', בטלה אמירה זו, כעצת המשנה ברורה שם ס"ק ה', שאם אין החזן מאריך מוטב לשתוק. אמנם במסורת הנגינה של קהילות אשכנז החזן מאריך בניגון כל אמירת 'ברכו' הן בחול הן בשבת והן במועדים.

10 ראה בהרחבה 'שרשי מ"א' ח"ב פרק א-ל מלך נאמן' ורמ"ח תיבות במסורת הדורות'.

11 ראה דברי הרמ"א בדרכי משה הארוך או"ח סי' ס"א: "יענה 'אמן' אברכה שקודם קריאת שמע, ויכוין בה אלו השלוש מלות דהיינו א-ל מלך נאמן". ועי' עוד שרשי מ"א, שם.

12 ראה 'שרשי מ"א' ח"ג פרק 'קריאת שמע בטעמי המקרא'.

מנהגי בית הכנסת לליל שבת

- יט. אין הש"ץ כופל שום תיבה בסוף קריאת שמע אלא בסיימו פרשת ציצית מיד אומר הש"ץ 'אמת' בקול רם'.
- כ. בסיום ברכת 'השכיבנו', נוסח הברכה הוא: 'פורס סוכת', ולא 'הפורס'.
- כא. קהל ואחריו ש"ץ אומרים 'ושמרו' בנעימה קודם חצי קדיש.
- כב. בתחילת ברכת מעין שבע, הש"ץ כורע כמו בתחילת שמונה עשרה.
- כג. לאחר ברכה מעין שבע וקדיש 'תתקבל', אומרים משנת 'במה מדליקין'.
- כד. בסיום משנת 'במה מדליקין' לפני אמירת 'אמר רבי אלעזר מקדש הש"ץ על היין ונותנים לילדים לשתותו.
- כה. אחר 'אמר רבי אלעזר' אומרים קדיש יתום ולא קדיש דרבנן.
- כו. 'עלינו לשבח' מסתיימת במילים 'תמלוך בכבוד', ואין מוסיפים פסוקים שלאחריהם.
- כז. אין אומרים קדיש יתום אחר 'עלינו'.
- כח. בגמר התפילה שר הציבור הפיוט 'גדל אלוקים חיל'.
- כט. אחר התפילה מברכים האבות את הבנים, ורבנים את תלמידיהם, בנתינת יד על ראשיהם. ויש הממתינים בכך עד בואם לביתם.

13 כרם שלמה, אר"ח, ס' ס"א; דברי קהלת, פפד"מ תרכ"ב, עמ' 31; דעת תורה, אר"ח ס' ס"א סעיף ג'.

14 כן מנהג אשכנז המובהק, הנהוג עד עצם היום הזה בק"ק 'קהל עדת ישורון' בירושלים וניו-יורק, וכן המנהג בעוד קהילות בני אשכנז בבני ברק ובתפוצות. ראה בהרחבה 'שרשי מנהג אשכנז', ח"ב, פרק 'רמ"ח תיבות במסורת הדורות', ערך: אשכנז.

15 ראה שם, פרק 'רצף ק"ש עם הברכה שאחריה', תת-פרק 'הרמת קול באמירת אמת שאחר ק"ש'.

16 נוסח אשכנז המובהק כמובא בספרי המנהגים, וכן בימינו מנהג קהילות מנהג פרנקפורט, ראה בשולי סידור שפת אמת (רעדעליהם).

17 מנהג כל קהילות ישראל מקדם קדמתה לומר 'ושמרו', יש שנמנעים לומר כהנהגתו האישי של הגר"א, אמנם הציבור והש"ץ בבית מדרשו היו אומרים 'ושמרו' גם כשהתפללו עמו (מעשה רב, אות סז). וראה במשנה ברורה ס' רס"ז ס"ק ט, שהביא כדבר פשוט כי 'המנהג לומר אחר סיום הברכה 'ושמרו בני ישראל' וגו'', ולא הזכיר כלל את הנהגתו של הגר"א.

18 כך המנהג הגאונים והראשונים ורוב קהילות האשכנזים במזרח ומערב אירופה, ומובא בשו"ע ס' ע"ר סעיף א', שמנהג **הספרדים** הוא לומר 'במה מדליקין' קודם ערבית.

19 כמנהג קהילות אשכנז ותיקות, וכפי שנדפס בסדר 'עבודת ישראל', וכן כתב החות יאיר במקור חיים, קיצור הלכות ס' רס"ט ס"ק א': "אמר הברייתא דרבי חנינא, אחר הקידוש, משום **הקדיש** [יתום] וכן המנהג ברוב הקהילות". הסבר זה הובא גם בדברי קהלת, ועוד.

20 עי' טושו"ע אר"ח ס' רס"ט, 'דין הקידוש בבית הכנסת'. בקהילות אשכנז ופולין נהגו לקדש כדעת רבותינו הראשונים שבאשכנז. וכן נוהגים בארץ ישראל בבתי כנסת של יוצאי אשכנז, על פי הוראת מרן החזון אי"ש זצ"ל.

21 שו"ע שם: "ואין למקדש לטעום מיין הקידוש אלא מטעימו לקטן", ובמ"ב שם כתב דאם אין קטן שהגיע לחינוך, ישתה המקדש עצמו רביעית.

22 ספר רוקח סימן נ', מקור חיים ס"ק נ"ה סעי' ב, וכן צוין בסידורי אשכנז.

23 כן בנוסחאות רבותינו הראשונים באשכנז, זה לשון רוקח סו"ס שכ"ד: "קורין עלינו לשבח עד תמלוך בכבוד". ועיי' טעם ע ל פי סוד בסידור ר"ש מגרמייזא, חסידי אשכנז. בתקופת האחרונים נהגו כך קהילות אשכנז הוותיקות ראה מנהגים דק"ק וורמיישא, מהד' מכוון ירושלים תשמ"ח, חלק א' עמ' לא בהגהות, ובדברי קהלת (מנהגי פרנקפורט) עמ' 38. ועי' מעשה רב - הגר"א, אות נב.

24 כן הוא גם מנהג הגר"א וקהילות הספרדים. במשנה ברורה ס' קלב ס"ק י, הביא דברי הלבוש כי "בעלינו יש גם כן פסוקים וצריכים קדיש אחריו", דהיינו שאמירת הקדיש חלה מחמת אמירת הפסוקים. החות יאיר במקור חיים ס' נ"ה סעיף ב' הסביר כי מחמת שלפי מנהג אשכנז לא אומרים פסוקים בסיום 'עלינו לשבח' אין אומרים קדיש ד"ידוע דאין מבוא לקדיש אם אין כאן מפסוק".

25 לפי מנהג אשכנז הישן אומרים 'גדל' אחר כל תפילה. בכל קהילות מזמרים אותו בניגון ברגלים וימים נוראים, ובהרבה קהילות מזמרים אותו בניגון גם בלילי שבת.

מנחה לחול

מתפללים בהגיה האשכנזית המקובלת מני קדם. וכן על פי כללי הדקדוק, הונים את החולם אָאָו. O [g]o. הרי"ש האשכנזית הנכונה היא לשונית. לפני העת החדשה הכדילו בני אשכנז בין חי"ת לב"ף ובין עי"ן לאל"ף והגו אות כאותיות גרונות.

An אבל or one who has תפילות for all daily טלית & jacket for all daily שליח ציבור is for the מנהג אשכנז קדיש (for example at מנחה, or there are other אבלים, and there is no קדיש for the אבל to say by himself). The אבל wears a טלית with a שחורה עטרה, just as he changes his place for the תפילות, to make his אבלות known.

"מלמד שנתעמף, מסכת ראש השנה דף יז: is derived from טלית for all תפילות שליח ציבור for the מנהג The מן ערבית, מנחה, שחרית with distinction made between ש"ץ is נתעטף with אברהם, in 'ס'ק'ב' ה'קב"ה בשליח ציבור". The "דכל עובר לפני התיבה צריך להתעמף כדאמרי מלמד שנתעמף הקב"ה בש"ץ". שו"ע או"ח ס' ח' ס"ק ב', ט"ז "דודאי בלא עטיפה כלל א"א משום ש"ץ טלית at night, writes או"ח ס' תקפא ס"ק ב, ט"ז משנה ברורה. "דכל ש"ץ העובר לפני התיבה צריך להתעמף בציצית", או"ח ס' ז' ס"ל יח in, ערוך השלחן. כבוד השכינה" "ובל העובר לפני התיבה צריך להתעמף" או"ח ס' יח ס"ק ה

מקפידים על לבוש מכובד בתפילה. מתפללים בבגד עליון וכבובע על הראש. גם נערים חובשים כובע בלשהו. ולא כיפה גרידא כהן הדיוט and כהן גדול. A hat has always been considered an important piece of traditional clothing. Both a כהן גדול and כהן הדיוט wore hats to serve in the בית המקדש. In German קהילות this was strictly adhered to, therefore, not to wear a hat is disrespectful. One wears a hat and jacket for all תפילות, whether one is davening or ביחידות. אותם בני הישובים שהולכים לבית הכנסת מסירים תכף הכובע ועומדים רק בכיסוי המצנפת. לא שפרי עברי. לא די שאין להם סודר כיסוי ראש גדול (אלא שמסירים גם הכובע מראשיהם. אבל מוטב שינחו הכובע בראשיהם כי בכיסוי ראש יש מורא שמים יותר) [קיצור של"ה]

ורוב המן עם בפרט הישובים נהגים כמה קלות ראש. לא היו מתעמפים במלית והיו עומדים בכיפה. אוי להם מיום הדין! [מקור חיים (חות יאיר)]

אם יש אבל שהוא בעל תפילה, מתפלל לפני העמוד, אבל לא עובר בכל התפילות בימים שאין נפילת אפים, שבהם אינו משמש ש"ץ אפילו בתפילת מנחה וערבית (בעשרת ימי תשובה [לפי שהדין מתוח נגדו], בחול המועד, בראש חודש, בימי חנוכה, בט"ו בשבט, בימי פורים, כל חודש ניסן, בל"ג בעומר, בט"ו באב)

טלית משום כבוד הציבור, הוא עיטוף טלית של העושים 'מצוה' בפני הציבור, החונים, אומרי קדיש יתום, העולים לתורה ושאר עוסקי מצוה. עיטוף זה אינו תלוי בזמן ציצית ולא בתפילת שחרית. טלית היא לבושו המובהק של ש"ץ, כפי למדנו הפוסקים מדברי חז"ל. הם הסבירו שהעיטוף הזה צורך הוא גם משום כבוד השכינה והתעוררות אימה ויראה. את יפיה של טלית כדי לעבוד את ד' בבגד מפואר כעין עבודת הכהן גדול בבית המקדש. כן נהגו עד הדורות האחרונים בליטא, ארצות מרכז אירופה ואשכנז. בכמה עדות חסידיות בטל מנהג עיטוף טלית במנחה וערבית.

was davened after שקיעה (according to the גר"א not the אברהם), לכתחילה, שקיעה
The reason being, דרבנן is זמן מנחה (and the rule is לקולה).

This was already known as אשרי, at the time of רבי יוחנן (ברכות ד:).

חזון ישב במקומו בלי טלית 'אשרי יושבי' עד 'סלה' בניגון חול:

פד:ה אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְלֹךְ סֵלָה:

קמז:טו אֲשֶׁרִי הָעַם שָׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיחָה אֱלֹהֵינוּ:

קמה תִּהְלֶה לְדוֹר אַרְוֹמֵמָה אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּכָל־יָוִם | אַבְרָכָה וְאַהֲלֵלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גְּדוֹל יְהוָה וּמְהִלָּל מְאֹד
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: דוֹר לְדוֹר יִשְׁבַּח מִעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתְךָ גִּידוּ: הֲדָר כְּבוֹד
הוֹדָךְ וְדַבְרֵי גִפְלֵאֲתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וְעֲזוּז גִּזְרֵאֲתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדוּלָּתְךָ
אֲסַפְּרָנָה: זָכַר רַב־טוֹיְבָךָ יִפְיֵעוּ וְצַדִּיקְתֶּךָ יִרְנְנֵנוּ: חַפְזֵנוּ וְרַחֲמוֹם יְהוָה אֶרְךָ
אֲפִים וּגְדוּלַּחֲסֵד: טוֹב־יְהוָה לְכָל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מִעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה
כָּל־מִעֲשֵׂיךָ וְחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ יִדְבְּרוּ:
לְהוֹדִיעַ | לְבַגֵּי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הֲדָר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דָּוָר וָדָר: סוּמָךָ יְהוָה לְכָל־הַנְּפֹלִים וְזוֹקֵף
לְכָל־הַפְּפוּפִים: עֵינַיִיכֶל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה גּוֹתֵז־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:

בכל אמירת 'אשרי' ש"ץ מרים קולו בנעימה בפסוק 'פותח את ידך' - כי הקול מעורר את הכוונה. פותח את ידך
וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל־חַי רַצוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֲסִיד בְּכָל־מִעֲשָׂיו: קָרוֹב
יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאַמֶּת: רַצוֹן יִרְאֵנוּ יַעֲשֶׂה
וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וַיִּשְׁמָעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֲהָבָיו וְאֶת
כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהַלֵּת יְהוָה יִדְבֹר פִּי וַיְבָרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קֹדֶשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: בחול ההזון או היאהרצייט העולה מתעטף בטלית המונחת בתבה ואומר שם קטו: יח וְאַנְחָנוּ |

גְּבָרָךְ יְהִי מִעֵתָה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

Until the early seventeenth century the first two words of קדיש were not pronounced with צירי (יתגדל). The first to do so was שלמה זלמן האנא (Frankfort a. d. Oder 1723). This work, was viewed as highly controversial. In fact he was forced to print an apology which was appended to the end of the book. Numerous works came out that took issue with many of his textual changes. ר' יעקב עמדין and many of the others that disagreed with שלמה זלמן האנא in other parts of תפילה, also disagreed with him here. ר' שבתאי ר' צירי understands that the first two words are Hebrew, therefore, he rejects pronouncing them with צירי. ר' יעתר יצחק, who advocates for pronouncing it with צירי, understands that the first two words are Hebrew, therefore, he rejects pronouncing them with צירי. ר' שבתאי ר' צירי's changes were never accepted except by a) the ר' יעתר יצחק, who advocates for pronouncing it with צירי. b) the ר' שבתאי ר' צירי and the ר' שבתאי ר' צירי.

There is no doubt that one should answer אמן after 'יתגדל ויתקדש שמה רבא'. This is discussed by the רוקח and the רמב"ם. There is a מחלוקת הפוסקים as to whether one should respond אמן following the phrase הוא בריך הוא.

In order to alleviate the situation, פוסקי אשכנז ruled, that both ש"ץ and קהל should recite הוא בריך together.

רובם נוהגין לכרוע באמירת הקדיש ה' בריעות:
באמירת יתגדל ויתקדש. (ב) בעגלא ובזמן קריב. (ג) יתברך וישתבח. (ד) שמי' דקוב"ה (ה) ובאמירת אמן.
ויש שכתבו הכריעות באופן אחר (ראה טור נ"ב, מ"ש בשם הכלבו ובשם הפרדס וראה שו"ע או"ח נ"ו וב"ח ולבוש).
וכתבו כי מחמשת הכריעות ד' מהן חובה והחמישית רשות. (גשר החיים פרק ל, ו. בביאורו).

ש"ץ כורע יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דברא כרעותה וימליך
מלכותה בחייכון וביומיכון . ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן
קריב, ואמרו ש"ץ כורע אמן.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו תברך

ש"ץ כורע יתברך וישתבח ויתפאר ויתרם ויתנשא ויתהדר ויתעלה
ויתהלל שמה דקדשא ש"ץ כורע בריך הוא הציבור אומר עמו (ולא לאחריו) . לעלא מכל
ברכתא ושירתא תשבתא ונחתא דאמירן בעלמא ש"ץ כורע ואמרו אמן:

עמידה

בכל הברכות והתפילות צריך שיכוין פל' המלות מה שמוציא בשפתיו, ובהזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פל' קריאתו באדנות שהוא אדון
הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא ה' הו' ויהי', ובהזכירו שם אלדים יכוין שהוא התקיף ובעל היכלות ובעל הכחות כלם.

Taking three steps forward before the עמידה, is a מקדמונים

Responding 'רא"ש'. חסידי אשכנז upon hearing a ברכה, dates back to the 'ברוך הוא וברוך שמו'

יכוין רגליו יחד כאילו שתיים רגל אחת, ויניח ידו הימנית על השמאלית ויחדיו על לבו, ויעמוד ביראה והכנעה ובכונה גדולה,
ולא יפסיק בתפלתו כלל, ואפילו אם ישמע שהש"ץ אומר קדיש או קדושה לא יפסיק אלא יכוין למה שאומר הש"ץ
יש שנהגו לישב בחזרת הש"ץ ויש המקפידים לעמוד.

[דף לג] דברי קהלת). חזרה בעל תפילה before the חזרה is said quietly by the שפתי תפתח

(The חזרת הש"ץ is printed separately.) (The מחזור רודלהיים)

תהלים נא:י אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם, אלהי יצחק,
ואלהי יעקב, האל הגדול הגבור והנורא, אל עליון, גומל חסדים
טובים וקניה הכל, וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בניהם, למען
שמו באהבה.

בעשרת ימי תשובה [אבל בחזרת הש"ץ אין הקהל אומר 'זכרנו לחיים']:

זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים, למענך אלהים חיים.

בחזרת הש"ץ בבין המצרים יורד הנגון במילים 'מגן אברהם':

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי, מגן אברהם.

רב להושיע' ולא 'ורב', 'מתיר אסורים' ולא 'ומתיר' (מהר"ל)

אתה גבור לעולם אדני, מחיה מתים אתה, רב להושיע.

In תנ"ך where an אֲתַנְחֵתָּא occurs we find in most places 'גשם', however in a few places we do find 'הגשם' even
after an אֲתַנְחֵתָּא. The מסורה in the old סידורים was always גשם. However, the ספר 'יעתר יצחק' written by
Stanov, unknown at the time to be, a משכיל, claimed that גשם was the proper נוסח. Unfortunately, that is how
גשם crept into the סידור.

The פסח מוריד הטל (ס"ק קא) תשב"ץ reports that his רבי, the מהר"ם מרוטנבורג, would announce מוריד הטל on the first day because in ארץ ישראל they said מוריד הטל when not saying הגשם מוריד. From here we may conclude, that the מהר"ם did not say it all summer. Although we do not have a clear מסורה in the ancient Ashkenazic (סידורים), logically one should say טל and not מל. (Although according to יעקב קמנצקי there is little difference, and therefore one should say הטל).

ממוסף של שמיני עצרת עד מוסף של יום א' של פסח אומרים:

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרֵיד הַגֶּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְחַיֵּר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל עֲפָר. מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרוֹת, וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מְלַךְ מַמְיֵת וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה.

בעשרת ימי תשובה [אבל בחזרת הש"ץ אין הקהל אומר 'מי כמוד']:

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

בחזרת הש"ץ בבין המצרים יורד הניגון במילים 'מחיה המתים'.

וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְחַיֶּה הַמֵּתִים.

הש"ץ אומר רק את המלים

'נקדש' עד 'ואמר' לעמתם ברוך 'ואמר', 'ובדברי קדשך כתוב לאמר', והקהל שותק במלים אלו:

The חזן alone says נקדש (שחרית, מנחה) or נעריצך (מוסף). The remaining paragraphs recited on שבת (for example: או בקול, כבודו מלא, כו') may be said by קהל as well. During the time of the ראשונים however, they too were said only by the חזן. חזן פוסקי אשכנז did not stop the ציבור from saying them, but they did not insist on them doing so either. As is shown in the סידור רודלהיים, they are marked as sections exclusively recited by the חזן. One rises on ones toes, for the פסוקים of 'קדוש' and 'ברוך' as the מלאכים do when reciting קדושה, whereas the פסוק of 'מלך' is not part of המלאכים קדושת. Those who rise on their toes for 'מלך' as well, do so, since what the ציבור recites in קדושה, is done in the manner of מלאכים. There is no source for the practice of bowing, while reciting 'וקרא זה אל זה'.

ש"ץ בלבד נְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמֶךָ בְּעוֹלָם, בְּשֵׁם שְׁמֵךְ יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ בְּשֵׁמי מְרוֹם, כְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ: בִּבְיַן הַמְצָרִים יוֹרֵד הַנִּיגוֹן בְּמִילִים יִשְׁעִיה וְיִגְוֹ וְקָרָא זֶה אֶלְיָהוּ וְאָמַר

קָהַל וּש"ץ יַחְדָּיו קְדוֹשׁ א | קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵהָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

בִּבְיַן הַמְצָרִים יוֹרֵד הַנִּיגוֹן בְּמִילִים ש"ץ לְעַמְתָּם בְּרוּךְ יִאמְרוּ

יַחְזַקְאֵל גִּיב קָהַל וּש"ץ יַחְדָּיו בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְקוֹמוֹ:

ש"ץ וּבְדַבְרֵי קְדֻשָּׁךְ כְּתוּב לֵאמֹר.

תְּהִלִּים קְמוּי קָהַל וּש"ץ יַחְדָּיו יְמַלֵּךְ יְהוָה | לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּהָ:

ש"ץ לְדָר וְדָר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ וְלִנְצַחַת נִצְחֵיךָ קְדֻשָּׁתְךָ נְקֻדֵּיךָ, וְשִׁבְחֶךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אֵל מְלֶךְ גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יי, הָאֵל

בְּעֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה: הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשְׁמֶךָ קְדוֹשׁ, וְקְדוּשֵׁיךָ בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה. בְּרוּךְ אַתָּה

יי, הָאֵל בְּעֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה: הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ.

The (printed 1560) מקובל רב הירץ שליח ציבור of the סידור is in conformity with the very old *בינה דעה והשכל* as well as *בינה דעה והשכל* (נוסחות רוקמ). In most ancient סידורים the standard order of these words were *בינה דעה והשכל*. This order was retained in פפד"מ. "...In תנ"ך, there are many examples in which *בינה* comes before *דעה*, as well as *דעה* before *בינה*, and, basically, the order really makes no difference. Either it means that through the *בינה* of the תורה one recognizes הקדוש ברוך הוא, which is called *דעה*; or the reverse is also true: As a result of the recognition of הקדוש ברוך הוא, one proceeds to learn his תורה, which is called *בינה*." (R' Schwab on Prayer pg. 442)

אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה. וחננו מאתך בינה דעה והשכל. ברוך אתה יי, חונן הדעת.

השיבנו אבינו לתורתך, וקרבו מלכנו לעבודתך, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך. ברוך אתה יי, הרוצה בתשובה.

One beats ones chest each time one says 'חמנו' and 'פשענו' during תפילה, whether תחנון is said that day or not. סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלכנו כי פשענו, כי מוחל וסולח אתה. ברוך אתה יי, חנון, המרבה לסלוח.

ראה בענינו, וריבה ריבנו, ונאלנו מהרה למען שמך, כי גואל חזק אתה. ברוך אתה יי, גואל ישראל.

בעשרה בטבת מוסיף הש"ץ כאן 'עננו':

עננו יי עננו ביום צום תעניתנו, כי בצרה גדולה אנחנו. אל תפן אל רשענו, ואל תסתר פניך ממנו, ואל תתעלם מתחנתנו. היה נא קרוב לשועתנו, ויהי נא חסדך לנחמנו. מרם נקרא אליך עננו, בדבר שנאמר: ישעיה סה:כד והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע: כי אתה יי העונה בעת צרה, פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה. ברוך אתה יי, העונה בעת צרה.

וידי רצון opposed adding the רצון רב שלמה זלמן אוירבאך in רפאנו, unless the individual was critically ill. מי שרוצה להתפלל על החולה יאמר כאן : רפאנו יי ונרפא, הושיענו ונושעה, כי תהלתנו אתה, והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו, * כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה. ברוך אתה יי רופא, חולי עמו ישראל:

ברך עלינו יי אלהינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה, ותן (בחורף : טל ומטר ל) ברכה על פני האדמה, ושבענו מטובה, וברך שנתנו בשנים הטובות. ברוך אתה יי, מברך השנים.

'תקע בשופר' contains exactly twenty words (טור) which would make adding the word 'לארצנו' superfluous. Mentioning מגילה as the gathering place, seems unnecessary. ר' יצחק אייזיק וואלאך, cites ארץ ישראל as the gathering place, which states that from 'את צמח דוד' - 'תקע בשופר', there are six stages of גאולה; 1) Gathering the exiles, 2) Judgement for evil doers, 3) Destruction of those who rebel against G-d, 4) Elevation of the righteous. 5) Building of ירושלם, 6) Return of דוד בית דוד. He likewise cites מאמרי חז"ל, which envisioned that in the stages of גאולה, there would first be a קבוץ גלויות in חוץ לארץ, before returning to ארץ ישראל. קבוץ גלויות is connected to דוד בית דוד. Therefore, the idea to add 'לארצנו' to the 'תקע בשופר' seems out of place. The טור says that when יעקב אבינו went down to מצרים and that he and his sons were all gathered together, the מלאכי השרת exclaimed 'באי מקבץ נדחי עמו ישראל'. And that was in חוץ לארץ. It is interesting that some omit the term 'לארצנו' as well.

תִּקְעַ בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵנוּ, וְשָׂא נִסִּים לְקַבֵּץ גְּלוּיֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ יַחַד
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַבֵּץ, נְדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבְרָא שׁוֹנָה, וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבִתְחִלָּה, וְהַסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן
וְאַנְחָה, וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבִדְךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְצַדִּיקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְלֹךְ, אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. בעש"ת מסיימים הברכה: הַמְּלֹךְ הַמִּשְׁפָּט.

The ancient Roman נוסח was לְמִשְׁפָּדִים. It was changed to ולמלשינים because of the censors - Rome was the center of the Christian world. From the time the סידורים were printed in Europe - they had to make changes because of the censors. The Sephardic נוסח (which today is למינים ולמלשינים) originally was למשומדים as well.

שמואל הקטן לְמִשְׁפָּדִים אֵל תְּהִי תְקוּהָ, וְכָל הַמִּינִים כְּרַגַּע יֵאבְדוּ, וְכָל
אוֹיְבֵי עַמְּךָ מִהֲרָה יִכָּרְתוּ, וּמְלָכוֹת זָדוֹן מִהֲרָה תִּעְקַר וּתִשָּׁבֵר וּתִמָּגַר
וּתִכְנָע בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמְכַנְיֵעַ זָדִים.

In ancient סידורים, and in נוסחאות the text is 'ולעולם לא נבוש'.

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים, וְעַל זְקֵנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְעַל פְּלִיטַת
בֵּית סוֹפְרֵיהֶם, וְעַל גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ, יִהְיוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ, וְתֵן
שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמֶּת, וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם, וְלַעוֹלָם
לֹא יִבּוֹשׁ כִּי בָךְ בָּטַחְנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְשַׁעֵן וּמְבַטֵּחַ לַצַּדִּיקִים.

'מ'מ דזה ירושלם שנקרא על שם אברהם שקראוהו הר ה' יראה (בראשית כב) והעיר היה נקרא כבר שלם כדכתיב (שם יד) ומלכי צדק מלך שלם ונקרא ירושלם על שם יראה ועל שם שלם לכך אין אנו נוטנין יר"ד בירושלם בין למ"ד למ"ם על שם שלם. (תוס' מס' תענית ט"ז)

בבין המצרים ברכת 'ולירושלם עירך' כולה אומר בניגון ידוע של קינות, ואת חתימת הברכה - בניגון טעמי איכה.

וְלִירוּשָׁלַם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה
אוֹתָהּ בְּקִרְוֵב בְּיָמֵינוּ בְּנֵין עוֹלָם, וְכִסֵּא דָוִד מִהֲרָה לְתוֹכָהּ תִּכְיֵן. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם.

את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, וקרנו תרום בישועתך, כי לישועתך קוינו כל היום. ברוך אתה יי, מצמיח, קרן ישועה.

was against adding fixed texts of בקשה to שמע קולנו but for adding ones own request. The reasoning being, if חז"ל required a specific text to be added - they would have added it themselves. We don't find these תפילות in סידורים before הרב ואלף היידנהיים. The נוסח we have for the וידוי was written by קיצור של"ה which is similar to the נוסח printed in שיערי ציון (Kabbalistic תפילות written about 100 years prior).

חתימת ברכת 'שומע תפילה' נאמרת על ידי הש"ץ בהרמת קול ובנעימה מיוחדת כדי לעורר את השומעים לחשיבות עניית 'אמן' זו

שמע קולנו יי אלהינו, חוס ורחם עלינו, וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה. ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו. כי אתה שומע תפלת עמך ישראל ברחמים. ברוך אתה יי, שומע תפלה.

* בעשרה בטבת בתפלת לחש אומרים: עננו יי עננו ביום צום תעניתנו, כי בצרה גדולה אנחנו. אל תפן אל רשענו. ואל תסתר פניך ממנו. ואל תתעלם מתחנונו. היה נא קרוב לישועתנו. ויהי נא חסדך לנחמנו. מרם נקרא אליך עננו. בדבר שנאמר: ישעיה סה:כד והנה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע: כי אתה יי העונה בעת צרה. הודה ומציל בכל עת צרה וצוקה. כי אתה ...

נשמות הצדיקים is to omit the word 'מהרה' but to include 'את', since the ברכה is discussing the מזבח, which they didn't want to be מהרה. מ. מהרה is to omit 'את' but to include 'מהרה'.

רצה יי אלהינו בעמך ישראל, ובתפלתם, והשב העבודה לדביר ביתך, ואשי ישראל ותפלתם, מהרה, באהבה תקבל ברצון, ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

בראש חודש ובחול המועד אומרים 'יעלא ויבא'

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה, ויבא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה ולטובה, ולחן ולחסד ולרחמים, ולחיים ולשלום ביום

לראש חודש: ראש החדש / לפסח: חג המצות / לסכות: חג הסוכות

הזה. זכרנו יי אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים, חוס וחננו ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

חתימת ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' נאמרת על ידי הש"ץ בהרמת קול ובנעימה מיוחדת כדי לעורר את השומעים לאמירת מודים דרבנן

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.

בבין המצרים בסוף הברכה משפיל את קולו, אולם במלה אחרונה של רצה דהיינו 'לציון', שוב מגביה את קולו.

ברוך אתה יי, המחזיר שכינתו לציון.

so we corresponds to the מודים לש"ן - מודים לש"ן corresponds to the 'ברוך' both at the beginning and at the final 'ברוך' which corresponds to 'ברוך...הטוב שמך'. The original גירסא was 'על שאנו מודים לך'.

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָהּ הוּא יי
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי
כָּל בָּשָׂר, יוֹצֵרְנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.
בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ, עַל שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.
בֵּן תַּחֲיִינוּ וְתִקְלָמְנוּ, וְתִאֲסוֹף
נְלִיּוֹתֵינוּ לְחֶצְרֵת קְדֻשָּׁךְ, לְשֹׁמֵר
חֻקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְלַעֲבֹדְךָ
בְּלֵב טוֹב וְשָׁלוֹם, עַל שֶׁאֲנִי מוֹדִים
לָךְ. וְכוּרְעִים מֵעַט כְּשֶׁאֲמֹרִים 'בְּרוּךְ אַתָּה
הַהוֹדָאוֹת.

The continues to recite the עמידה aloud as he reads 'מודים'. The recent practice that he should say 'מודים' quietly while the ציבור say 'מודים דרבנן' has no basis in הלכה or tradition. הרב שמעון שוואב stated, "I don't know where the מנהג of saying the beginning of 'מודים' silently, comes from?" The issue of לא משתמני does not apply since both are reciting different paragraphs.

נוסח not המופקדות is the correct הפקודות.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָהּ הוּא יי
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.
צוֹר חַיֵּינוּ מִיָּגוֹן יִשְׁעֵנוּ אֵתָהּ הוּא לְדוֹר
וְדוֹר. נוֹדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל
חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשִׁמוֹתֵינוּ
הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נְסִיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם
עִמָּנוּ, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל עֵת, עָרַב וּבָקָר וְצִהָרִים.
הַטוֹב כִּי לֹא כָּלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהַמְרַחֵם
כִּי לֹא תָמוּ חֲסָדֶיךָ, מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ.

כל ימי חנוכה, גם בפורים ביום ל"ד בשחרית, אומרים כאן 'על הנסים':

עַל הַנְּסִים, וְעַל הַפְּרָקָן, וְעַל הַגְּבוּרוֹת, וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת, וְעַל הַמְּלַחְמוֹת,
שֶׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזְמַן הַזֶּה.

בחנוכה : בַּיָּמִים מִתְּתִיחֵנוּ בֵּן יוֹחָנָן כִּהֵן גָּדוֹל חֲשֵׁמְנִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן
הַרְשָׁעָה עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁפִּיחֵם תּוֹרְתְךָ, וְלַהֲעִבִירֵם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ. וְאֵתָהּ
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם, רַבְתָּ אֶת רִיבָם, הִנַּחְתָּ אֶת דֵּינָם,
נִקְמַתָּ אֶת נִקְמָתָם, מָסַרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִּים, וְטַמְאִים
בְּיַד טְהוֹרִים, וְרָשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וְיוֹדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרְתְךָ. וְלָךְ עָשִׂיתָ שֵׁם
גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה.
וְאַחֵר כִּי בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בֵּיתְךָ, וּפָנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ, וְטַהֲרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ,
וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחֶצְרוֹת קְדֻשָּׁךְ, וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלֶינוּ, לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

בפורים : בִּימֵי מְרֻדְכֵי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, בְּשַׁעֲמֹד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע, בְּקִישׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, מִנְעֵר וְעַד זָקֵן, טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר, הוּא הַחֹדֶשׁ אֲדָר, וְשִׁלְלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַתְּ אֶת עֲצָתוֹ, וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, וְהִשְׁבֹּתָ גְמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ.

The phrase, כשם שעשית להם נסים וגבורות בימים ההם ובזמן הזה, בן עמנו ד' אלדינו פלא ונסים בעת הזאת, appears in numerous manuscripts from the ראשונים (מחזור ויטרי כ"י ששון and מחזור וורמייזא) ראשונים, yet the טור and ערוך omit it. By the time of the אחרונים, we don't find the text at all. This is but one example, where several sections of תפילה have changed from the the ראשונים, sometimes due to a variety of exceptions.

וְעַל כָּלָם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שְׁמֶךָ מִלְּכָנּוּ תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

The נוסח of the טור is 'וכתוב לחיים טובים כל בני ברייתך' as cited by the מהר"ם מרוטנבורג.

However the רוקח stresses the importance of the phrase containing only five words.

Therefore the 'כל' (דברי קהלת עמ' 131) מנהג פפד"מ and מנהג וורמייזא omits 'טובים', while מהר"ל omits 'לחיים'.

בעשרת ימי תשובה : וְכִתּוּב לְחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי בְרִיתְךָ.

[בחזרת הש"ץ הקהל עונה 'אמן' על אמירה 'וכתוב לחיים']:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה, וַיְהִלְלוּ אֶת שְׁמֶךָ בְּאַמֶּת, הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ
וְעִזְרַתָּנוּ סֵלָה.

בבין המצרים בסוף הברכה משפיל את קולו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

שים שלום was to always say בבל and שלום רב was to always say ארץ ישראל.

שָׁלוֹם רַב עַל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ תְּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מְלֶךְ אֲדוֹן לְכָל
הַשָּׁלוֹם

(עשרה בטבת) קריאת התורה תפלה, any (מנהג פולין unlike) מנהג אשכנז,

one recites שים שלום, since the phrase 'כי באור פניך נתת לנו ד' אלדינו תורת חיים' is mentioned.

שים 'שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך'. ברכנו אבינו בלנו באחד פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחסדים ושלום.

Adding the word 'טובים' is מנהג צרפת, which was not accepted by אשכנז.

בעשרת ימי תשובה : [בחזרת הש"ץ הקהל מקדים אמירת 'בספר...' לפני הש"ץ]:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, וּפְרִנְסָה טוֹבָה, גִּזְכָּר וְנִפְתָּב לְפָנֶיךָ, אָנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל, לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם.

כאשר אין אומרים תחנון, חתימת ברכת 'המברך את עמו ישראל בשלום' נאמרת על ידי הש"ץ

בהרמת קול ובנעימה מיוחדת כשאין אומרים תחנון כדי להזכיר זאת לקהל.

בבין המצרים בסוף הברכה משפיל את קולו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם.

מר בר רבינא (ברכות יז) אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי, וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מַרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי
נַפְשֵׁי תְדוּמָה, וְנַפְשֵׁי כְּעַפְרָה לְכֹל תְּהִיָּה. פֶּתַח לְבָבִי בְּתוֹרַתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשֵׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מִהֲרָה הֲפֹר עֲצָתָם וְקַלְקַל
מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ עֲשֵׂה, לְמַעַן יִמְיָנֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשְׁתָּךְ,
עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ. תהלים קח:ז לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעֲנֵנִי:
יט:טו יְהִי לְרִצּוֹן | אֲמַרְיִפִּי וְהִגִּינוּ לְבָבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צֹרֵרִי וְגֹאֲלִי:

The עמידה makes mention of taking three steps backward upon finishing the גמרא.

פוסע לאחרי ג' פסיעות ואומר :

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן.

In ancient סידורים these פסוקים do not appear. In the past 200-300 years, the מנהג to recite them has become wide spread. It is considered a טוב מנהג accepted by עם ישראל (therefore they should be said not skipped).

זוקף לאט ואומר :

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִהֲרָה
בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ. וְשָׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיִרְאָה, כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנֵיֶיךָ.
מלאכי ג:ד וְעֲרֹבָה לַיהוָה מִנְתַּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנֵיֶיךָ:

ועומד במקום שכלו פסיעותיו עד כדי הלוך ד' אמות, ובצבור יד שיגיע הש"ץ לקדושה.

הש"ץ חוזר התפלה בקול ואומר מתחלה 'אדני שפתי תפתח' בלחש

The טור states that the פסוקים 'ועתה יגדל' and 'זכר החמיד' are recited before every קדיש. Very few people have the מנהג to say them, possibly because of הפסק. Practically, the פסוקים are only recited before a תקבל.

במדבר יז:יז וְעֵתָה יִגְדְּלִינָא כַּח אֲדֹנֵי פִּאֲטֵר דְּבִרְתָּ לְאִמְרָ: תהלים כה:ז וְזָכַרְתָּ מִיָּד יְהוָה וְחִסְדֶּיךָ כִּי מֵעוֹלָם הַמָּה:

The תלמוד does not require standing for קדיש at all. accustomed themselves to stand for ידא for ידא alone. The מהר"ל comments, that those already standing, should continue to do so until after אמנ... otherwise it belittles the קדיש. (i.e. since one is already standing for ישתבח one should remain standing for the קדיש before שמש.) and רב יוסף אומץ are of the opinion, that one should stand for every קדיש. The חות יאיר was surprised to find out that the מהר"ל did not stand for קדיש.

ש"ץ כורע יתגדל ויתקדיש שמה רבא בעלמא דברא ברעותיה וימליך
מלכותה בחייכון וביומיכון . ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן
קריב, ואמרו ש"ץ כורע אמנ.

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו 'תְּבָרַךְ

ש"ץ כורע 'תְּבָרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרַמֵּם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא ש"ץ כורע בְּרִיךְ הוּא הציבור אומר עמו (ולא לאחריו) . לְעָלַם מְכַל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמְרֵן בְּעָלְמָא ש"ץ כורע וְאָמְרוּ אָמֵן:

The פסוקים in the middle of קדיש are not mentioned by the ראשונים. They were included in סידורים from the first printing onwards. Their origins are unclear, therefore, some are accustomed to say them, others are not.

קהל: קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵינוּ:

תְּתַקַּבֵּל צְלוֹתֵהוֹן וּבְעוֹתֵהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קְדָם אַבוּהוֹן דִּי בְשִׁמְיָא וְאָמְרוּ אָמֵן:

תהלים קי"ג: קהל: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרַךְ מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

קכ"ב: קהל: עֲזָרֵי מַעַם יְהוָה עֲשֵׂה שְׁמֵיָם וְאַרְצֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

עלינו was recited until the time of the נוראים only in גאונים. By the time of the ראשונים, it was said both after שחרית and ערבית daily, but not after מנחה. The reason given was, that only after a תפילה containing מלכות שמים (קריאת שמע .i.e.) קבלת עול (i.e. קריאת שמע). Eventually one began to recite עלינו upon leaving schul. When two follow consecutively (even if there is a שיאור in between), for which people stay from the beginning of one until after the other, then עלינו is said only at the end (מנחה - ערבית) (שחרית - מוסף). If each תפילה is said separately (when people generally leave the בית הכנסת) עלינו is said after each תפילה. The מגן אברהם comments (quoted by the משנה ברורה and the מקור חיים) in the name of the של"ה, that "In ארץ אשכנז where they are accustomed to to push ערבית forward (i.e. daven back-to-back), an individual dwelling in a town or a traveler (i.e. both with no מנין) needs to wait for צאת הכוכבים (to daven)," If so then if one davens ביחידות one davens מנחה and ערבית separately, and as such would recite עלינו both after מנחה and ערבית.

If one is with a ציבור which does recite עלינו after מנחה even though immediately followed by ערבית, one has two options a) according to the ערוך השלחן actually reciting עלינו together with the ציבור is unnecessary. By bowing along with the ציבור, one acknowledges G-d as מלך מלכי המלכים, b) other פוסקים require that at least the first paragraph of עלינו always be said together with the מנין reciting it.

In a Shabbos Lamp was used to בענש ליכט . If a Shabbos Lamp is unavailable, one lights two candles.

If one completely forgot to light candles ערב שבת - one must light an additional candle from then on.

The מנהג אשכנז of lighting a candle for everyone in the family is a late מנהג חסידיים not אשכנז.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם . אשר קדשנו במצותיו . וצונו להדליק נר של שבת:

קבלת שבת

The א"ר opposed additions to תפילה בציבור, which were not instituted by חז"ל, because of טירחא . In his schul קבלת שבת was not said since in his time the מנהג was not widespread. It was only said by individuals which called themselves 'חברי מקבלי שבת', (which were already in existence in the time of the אומץ [שנת ש"צ] יוסף אומץ). Before מנהג קהילת פראג and ספרדים (Both קדיש תתקבל מנחה's מנהג immediately after ברכו רב הירש to begin with שיר.) Even after רב הירש brought קבלת שבת into the schul as a fixed נוסח אדלר, מנהג רבי נתן אדלר, קבלת שבת, but it is a prevalent מנהג, which has the דין of תורה מנהג ישראל according to various פוסקים . If someone has the מנהג to recite קבלת שבת every ערב שבת (including on שבת בערב שבת) (מנהג אשכנז as in done in מנהג אשכנז), one may even recite it in a non-אשכנז synagogue. However, once the ציבור begins ברכו etc., one should skip the remaining קבלת שבת and daven with them.

In תפילות they differentiated between older and newer מנהגים, (for this reason, for the last sixty תקיעות on ראש השנה, the בעל תוקע does not stand next to the בימה as he does in the first 40 תקיעות, but stands next to the רב's place). אדר קבלת שבת is a new addition, however the recitation of תהלים before תפילה is said before שחרית every day. Therefore לכה דודי which is a relatively new מנהג is said from the בימה, whereas the תהלים are said from the עמוד . In ליטא the מנהג was to say the entire קבלת שבת, including נרננה by the עמוד, (possibly because of the א"ר's מנהג not to say it at all).

סדר קבלת שבת נאמר תיכף אחר מנחה, ואין אומרים 'עלינו' אחר מנחה. אחר מנחה של יום ו' מקבלים את השבת לפי הסדר שלפנינו. וכן נוהגים גם כשחל יום טוב בערב שבת או בשבת, בלא דילוגים כלל. מזמורי קבלת שבת 'לכו נרננה' וגו' נאמרים לסירוגין, היינו פסוק אחד אומר הש"ץ בקול רם ואת הפסוק שאחריו אומר הקהל בקול רם, וחוזר חלילה עד סיום המזמורים. וראוי לקהל לומר בלחש גם את פסוקי הש"ץ, ולש"ץ לומר גם את פסוקי הקהל. החזן מתפלל בלי טלית להורות שאין זה מעיקר התפלה.

צה חזן לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו: קהל נקדמה פניו בתודה
 בזמרות נריע לו: חזן כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים: קהל אשר
 בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו: חזן אשר לו הים והוא עשהו ונפש
 ידיו יצרו: קהל באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהוה עשנו: חזן כי היא
 אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם יבקלו תשמעו:
 קהל אלי תקשו לבבכם כמריבה כיום מטה במדבר: חזן אשר גסוני
 אבותיכם בחנוני גם ראוי פעלי: קהל ארבעים שנה | אקוט בדור ואמר
 עם תעי לבב הם והם לא ידעו דרכי: קהל אשר נשבעתי באפי
 אם יבאון אלי מנוחתי:

צו חזון שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה פְּלִיהֶאָרֶץ: קהל שִׁירוּ לַיהוָה בְּרָכוּ
 שְׁמוֹ בַשָּׁמַיִם מִזֶּמֶר לִיּוֹם וְשִׁוְעַתּוֹ: חזון סִפְרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
 גְּפִלְאוֹתָיו: קהל כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֵלֵל מְאֹד נֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: חזון כִּי |
 פְּלִי־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה: קהל הוֹדוּ וְהַדְרֵם לְפָנָיו עֹז
 וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ: חזון הָבִי לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים הָבִי לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
 קהל הָבִי לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שִׂאוּ מְנוּחָה וּבָאוּ לְחֻצְרוֹתָיו: חזון הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה
 בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ תִּילּוּ מִפְּנֵי פְלִיהֶאָרֶץ: קהל אִמְרוּ בַגּוֹיִם | יְהוָה מֶלֶךְ
 אֶרֶץ־תְּכוֹן תִּבְלַל בְּלִתְמוֹט יָדִין עַמִּים בְּמִישְׁרִים: חזון יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל
 הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֵאָה: קהל יַעֲלֹ שִׁדֵי וְכָל־אֲשֵׁר־בּוֹ אֵץ וְרַגְבּוֹ
 פְּלִיעֵצִייעֵר: קר"ח לִפְנֵי יְהוָה | כִּי בָא כִּי בָא לְשִׁפְטֵ הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תִּבְלַל
 בְּצַדֵּק וְעַמִּים בְּאִמּוֹנָתוֹ:

צו חזון יְהוָה מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ יִשְׁמְחוּ אַיִם רַבִּים: קהל עֲנֵן וְעַרְפֶּל סְבִיבוֹ
 צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסֵאוֹ: חזון אֵשׁ לְפָנָיו תִּלְךָ וְתִלְהֹט סְבִיב צִרְיוֹ:
 קהל הַאֲיֵרוּ בְּרַקְיוֹ תִּבְלַל רֵאתָה וְתַחַל הָאָרֶץ: חזון הַרִים פְּהוֹנֵג גִּמְסוּ מִלִּפְנֵי
 יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן פְּלִיהֶאָרֶץ: קהל הַגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צֶדֶק וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים
 כְּבוֹדוֹ: חזון יִבְשׂוּ כָל־עֲבָדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בְּאִלִּילִים הִשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ
 פְּלִי־אֱלֹהִים: קהל שִׁמְעָה וְתִשְׁמַח | צִיּוֹן וְתִגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
 מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה: חזון כִּי־אָתָּה יְהוָה עֲלִינוֹן עַל־פְּלִיהֶאָרֶץ מְאֹד גִּעֲלִיתָ
 עַל־כָּל־אֱלֹהִים: קהל אֲהַבֵּי יְהוָה שִׁנְאוּ רַע שִׁמְרֵם גַּפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד
 רְשָׁעִים יִצִּילֵם: חזון אֲוִרֶזְרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל שִׁמְחָה:
 קר"ח שִׁמְחוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה וְהוֹדוּ לְזִכְרֵ קֹדֶשׁוֹ:

צח חזון מְזִמּוֹר שִׁירֵי לַיהוָה | שִׁיר הַדָּשׁ פִּי־נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ
 וְזָרַע קִדְשׁוֹ: קהל הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גְּלָה צְדָקָתוֹ: חזון זָכַר
 חֲסִדּוֹ | וַאֲמִינָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאֵי כָּל־אֶפְסֵי־אֶרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ:
 קהל הֲרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאֶרֶץ פָּצְחוּ וְרִנְנוּ וְזָמְרוּ: חזון זָמְרוּ לַיהוָה בְּכַנּוֹר
 בְּכַנּוֹר וְקוֹל זְמִירָה: קהל בְּחֻצְצֹרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הֲרִיעוּ לִפְנֵי | הַמַּלְאָךְ יְהוָה:
 חזון יִרְעִם הַיָּם וּמְלֵאוּ אֲתֵבֶל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ: קהל נְהַרְוֹת יַמְחֲאוּ־כַף לְחַד הַרִים
 יִרְנְנוּ: קו"ח לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָּא לְשֹׁפֵט הָאֶרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצַדֵּק וְעַמִּים
 בְּמִישָׁרִים:

צט חזון יְהוָה מָלַךְ יִרְגֵזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תִּנְיֹט הָאֶרֶץ: קהל יְהוָה בְּצִיּוֹן
 גָּדוֹל וְרֵם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים: חזון יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא:
 קהל וְעַז מָלַךְ מִשְׁפָּט אֲתָה אֲתָה פּוֹנֵנֶת מִיִּשְׁרָאֵל מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה בִּיעֲקֹב |
 אֲתָה עָשִׂיתָ: חזון רֹמְמוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַחֵדָם רַגְלֵי קְדוֹשׁ הוּא:
 קהל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן | בְּכֹהֲנָיו וְשִׂמְיָאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קְרָאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא
 יַעֲנֵם: חזון בְּעַמּוּד עָנַן וַדְּבַר אֱלֹהֵים שָׁמְרוּ עֵדוּתֵנוּ וְחֹק נִתְּנֵי־לָמוּ: קהל יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ אֲתָה עֲנִיתָם אֵל גִּשְׂא הַיִּתָּ לָהֶם וְנִקְּם עַל־עֲלִילוֹתָם: קו"ח רֹמְמוֹ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהַר קְדִשׁוֹ כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

נהגו לישוב גם באמירת 'מוזמר לדוד'.

כט חזון מְזִמּוֹר לְדָוִד הָבֵו לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבֵו לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז: קהל הָבֵו
 לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּחֵדְרֵי־קֹדֶשׁ: חזון קוֹל יְהוָה עַל הַמַּיִם
 אֱלֹהֵי־כְבוֹד הַרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קהל קוֹל־יְהוָה בְּפֶתַח קוֹל יְהוָה
 בְּהַרְדֵּר: חזון קוֹל יְהוָה שִׁבַר אֲרָזִים וַיִּשְׁבַּר יְהוָה אֶת־אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן:
 קהל וַיִּרְקִיעֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׁרְיוֹן כְּמוֹ בְּזֵרֵי־אֲמִים: חזון קוֹל־יְהוָה הִצִּיב
 לַהֲבוֹת אֵשׁ: קהל קוֹל יְהוָה יַחֲלֵל מִדְּבַר יַחֲלֵל יְהוָה מִדְּבַר קִדְשׁ: חזון קוֹל יְהוָה
 | יַחֲלֵל אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת וּבִהִיכְלוּ כָּל־וֹ אֵמַר כְּבוֹד: קהל יְהוָה לִמְבֹּיֶל
 יֹשֵׁב וַיִּשָּׁב יְהוָה מָלַךְ לְעוֹלָם: קו"ח יְהוָה עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה | יִבְרַךְ
 אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

ש"ץ עולה אל הבימה ומנגן 'לכה דודי' בנעימה, נשאר שם גם לאמירת שני המזמורים
'מוזמר שיר ליום השבת' ו'ד' מלך'. הציבור מזמר יחד עם הש"ץ, ולא אחריו, את חרוזי 'לכה דודי'.

לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

שִׁמּוֹר וְזִכּוֹר בְּדַבּוּר אֶחָד
הַשְּׂמִיעֵנוּ אֵל הַמֵּיחָד
יְי אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד
לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְתִהְלָה
לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

לְקִרְאת שַׁבַּת לָכוּ וְנִלְכָה
כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה
מֵרֵאשׁ מְקַדֵּם נְסוּכָה
סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשָׁבָה תִּחְלָה.
לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

בְּמִקְדָּשׁ מִלֶּךְ עִיר מְלוּכָה
קוֹמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה
רַב לָךְ שַׁבַּת בְּעַמְּקֵי הַבְּכָא
וְהוּא יַחֲמוֹל עָלֶיךָ חֶמְלָה.
לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

הִתְנַעַרִי מֵעֶפֶר קוֹמֵי
לְבָשֵׁי בְגָדֵי תַפְאֶרֶתְךָ עִמִּי
עַל יַד בֶּן יִשִׁי בֵּית הַלְחָמֵי
קְרָבָה אֵל נַפְשֵׁי גְאֻלָּה.
לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי
כִּי בָא אֲוִרְךָ קוֹמֵי אֲוִרִי
עוֹרֵי עוֹרֵי שִׁיר דְבָרֵי
כְּבוֹד יְי עָלֶיךָ נִגְלָה.
לְכָה דוּדִי לְקִרְאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

לֹא תִבּוֹשִׁי וְלֹא תִכְלָמִי מִהַ תִּשְׁתַּוְּחָתִי וּמִהַ תִּהְיֶימִי
 בְּךָ יַחֲסוּ עֵינָי עִמִּי וּנְבַנְתָּה עִיר עַל הַתְּלָה.
 לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

וְהָיוּ לְמִשְׁפָּה שְׂאֵסִיךְ וּרְחֵקוּ כָּל מִבְּלַעֲיִךְ
 יִשִּׁישׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ כְּמִשׁוֹשׁ חֶתֶן עַל כְּלָה.
 לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוּצֵי וְאֵת יְיָ תַעֲרִיצֵי
 עַל יַד אִישׁ בֶּן פְּרָצֵי וּנְשִׁמְחָה וּנְגִילָה.
 לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

לפני 'בואי בשלום' (בקהילות שמקדימות לקבל שבת בעוד היום הגדול, לפני 'ברכו' של ערבית), מכריז השמש: 'לקראת אבל'. הרב עם אחד מחשובי הקהל יוצאים אליו. הרב אומר לו: 'הבנס', ומוליכו פנימה, אל מקום ישיבתו, שונה ממקומו הקבוע. בעת כניסת אבל והליכתו למקומו, אומר הציבור לאבל: הַמְקוֹם יִנְחֵם אוֹתְךָ (אֶתְכֶם) בְּתוֹךְ שְׂאֵר אֲבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם:

until the last generation, was to turn for a) to the west anti-clockwise (by first turning north), b) for the first בואי to bow south, c) for the second בואי to bow east. (pg. 61 דברי קהלת).

In Washington Heights and KAYJ, בואי בשלום is always sung first by the congregation and then by the חזן.
 The Composer Japhet wrote it down in this manner in his notes on לכה דודי.

וכשמגיע למאמר 'בואי בשלום' חזן וקהל עומדים ופניהם למערב ומנגנים. במלות 'בואי כלה' הראשונות פונים לדרום, ובשניות למזרח. וכן החזן, ומנגן כשפניו למזרח 'לכה דודי' האחרון:

בְּוֹאֵי בְּשָׁלוֹם עֵטְרַת בַּעֲלָה גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצִהְלָה
 תוֹךְ אֲמוּנֵי עִם סִגְלָה בְּוֹאֵי כְלָה. בְּוֹאֵי כְלָה.
 לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

נהגו לישב גם באמירת 'מומור שיר ליום השבת'

צב מְזֻמָּר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהַדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עַלְיוֹז:
 לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדֶיךָ וְאִמּוּנָתְךָ בְּלִילוֹת: עַל־יַעֲשׂוֹר וְעַל־יִגְבַּל עָלַי הַגִּזּוֹן
 בְּכַפּוֹר: כִּי שִׁמְחַתְנִי יְהוָה בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יְדֶיךָ אֲרַנֶּן: מִהִגְדְּלוֹ מַעֲשֵׂיךָ
 יְהוָה מְאֹד עִמָּקוֹ מִחֲשִׁבְתֶּיךָ: אִישׁ בְּעַר לֹא יִדַּע וְכֹסִיל לֹא יִבִּין
 אֶת־זֹאת: בְּפָרַח רְשָׁעִים | כָּמוֹ עֹשֵׂב וַיִּצְיָצוּ כָּל־פְּעָלֵי אֱנוֹן לְהַשְׁמָדָם
 עַד־יַעַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלְמָם יְהוָה: כִּי הִנֵּה אֲלִבְיָהּ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֲלִבְיָהּ
 יֵאבְדוּ וְתִפְרְדוּ כָּל־פְּעָלֵי אֱנוֹן: וְתָרַם כְּרָאִים קִרְנֵי בִלְתֵי בְּשִׁמְזַן רַעְנָן:
 וְתִבֵּט עֵינָי בְּשׂוֹרֵי בַקָּמִים עָלַי מְרַעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזַנִּי: צְדִיק פִּתְמָר יִפְרַח
 כְּאֶרֶז בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָּה: שְׁתוּלִים בְּבַיִת יְהוָה בְּחֻצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ: עוֹד
 יִנּוּבִין בְּשִׁיבָה דְשָׁנִים וְרַעְנָנִים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יִשָּׁר יְהוָה צוֹרֵי
 וְלֹא־עוֹלָתָה בּוֹ:

צג יְהוָה מֶלֶךְ גִּאֲוֹת לָבִישׁ לָבִישׁ יְהוָה עַז הַתְּאֵזֶר אֶרֶץ־תְּכוּן תִּכַּל בַּל תִּמּוּט:
 נְכוֹן כְּסֵאֶךָ מֵאֵז מַעוֹלָם אַתָּה: נִשְׂאוּ נְהָרוֹת | יְהוָה נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
 יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָנָם: מִקְלוֹת | מַיִם רַבִּים אֲדִירִים מִשִּׁבְרֵי יָם אֲדִיר
 בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֲדוֹתֶיךָ | גִּאֲמָנוּ מְאֹד לְבַיְתֶךָ גִּאֲוֵה־קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֶרֶץ יָמִים:

בסוף 'ה' מלך' אומרים קדיש יתום לצד עמוד הש"ץ. אומרו 'אהרצי"ם' של שבת, ואם אין של שבת אומרו 'אהרצי"ם' של ערב שבת, ואם אין 'אהרצי"ם' אומרו אבל, ואם אין אבל אומרו מי שאין לו אב ואם.

יתום כורע יתְגַדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעֶלְמָא דְּבְרָא כְּרַעוּתָהּ וַיִּמְלִיךָ
 מְלָכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן . וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן
 קָרִיב, וְאָמְרוּ יתום כורע אָמֵן.

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו 'יתברך'

יתום כורע יתְבָרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְלַמֵּם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה
 וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֹדֶשׁא יתום כורע בְּרִיךְ הוּא הַצִּיבּוֹר אֹמֵר עִמוֹ (ולא לאחריו) . לְעֵלְא מְכָל
 בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן בְּעֶלְמָא יתום כורע וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים, עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

ערבית לשבת

כמבואר בספר כתר שם) ספרדים (is to lengthen the recital of ברכו. It is also practised among some ספרדים (מוצאי שבת i.e. speak of being 'מאריך בברכו', especially at certain times (i.e. טוב). Though many הלכה ספרי (טוב). Nevertheless it seems to have disappeared, except for the special elongated ברכו chanted on ימים נוראים.

באמירת 'ברכו' הש"ץ אומר: 'ברוך יי המבורך לעולם ועד' יחד עם הציבור, ולא אחריו, כמו בעניית קדושה וכיו"ב. וכן המנהג ב'ברכו' של העולים לתורה.

בעוד הש"ץ אומר 'ברכו' אומר הקהל בלחש: **יְתַבְרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיְתַפְאֵר וַיִּתְרוֹמַם וַיִּתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יִשְׁעִיהַ מִדָּוִד רֵאשִׁיזֵן וְאַנְי אַחֲרוֹז וּמִבְּלַעֲדֵי אֵינִן אֱלֹהִים:** תהלים סח:ה סלוי לרכב בְּעֶרְבוֹת בְּנֵה שְׁמוֹ וְעֲלִזֵּי לְפָנָיו: וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

ש"ץ מאריך באמירת 'ברכו':

בְּרָכוּ

אֵת יי

כשמנגן הש"ץ השם יאמר הקהל: **בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלִכּוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:**

קי"ג:ב כשמנגן הש"ץ 'המברך' יאמר הקהל: **יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ מְעֵתָהּ וְעַד־עוֹלָם:**

קהל וש"ץ יחדיו: **בְּרוּךְ יי הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:**

נכל ברכה שאומר חזן מקצתה בלחש, אומר המלים האחרונים שלפני החתימה עם החתימה בקול. והטעם, למען ישמעו קהל כבר לפני החתימה שיחתום הברכה, ויתנו לבם לשמוע ולהבין החתימה ולענות אמן כראוי, שלא תהיה ענייה יתומה, שהזהיר ממנה שר"ע או"ח קכ"ד ס"ח]

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּדַבְּרוֹ מַעְרִיב עֲרָבִים, בְּחֶכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים, וּבְתַבּוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים, וּמַחְלִיף אֶת הַיָּמִינִים, וּמְסַדֵּר אֶת הַכִּכָּבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ בְּרָצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה, גּוֹלֵל אֹר מִפְּנֵי הַשֶּׁשׁ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר. וּמַעְבִּיר יוֹם וּמְבִיא לַיְלָה, וּמְבַדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, יי צְבָאוֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיִם, תְּמִיד, יְמַלּוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַמַּעְרִיב עֲרָבִים.

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת. תּוֹרָה וּמִצְוֹת, חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, אוֹתָנוּ לְמִדָּת. עַל כֵּן יי אֱלֹהֵינוּ, בְּשִׂכְבָּנוּ וּבְקוּמָנוּ נִשְׁיַח בְּחֻקֶיךָ, וְנִשְׁמַח בְּדַבְּרֵי תּוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ, וְאַרְךְ יָמֵינוּ, וּבָהֶם נִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאַהֲבַתְךָ, אֵל תְּסִיר מִפָּנָנוּ לְעוֹלָמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי, אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

עונים 'אמן' על ברכת אהבת עולם של ש"ץ.

עונים 'אמן' על ברכת אהבה של ש"ץ. להשלמת רמ"ח תיבות בק"ש מקדימים לה אמירת 'אל מלך נאמן' הן ביחיד והן בציבור. ויש משלימים את חשבון רמ"ח בעניית 'אמן' על ברכת אהבת עולם של ש"ץ, ש'אמן' הוא נוטריקון 'אל מלך נאמן'.

לכתחילה צריך לקרוא את ק"ש כולה בטעמי המקרא כולל הפסוק הראשון שהוא עיקר הקריאה על פי הפסוקים. קריאת שמע בנגינת טעמי המקרא, אם מורגל בהם, ובנגינת טעמי המקרא הקדומה של בני אשכנז בפרט, היא הדרך המובחרת לקיים את המצוה דאורייתא של קריאת שמע פעמיים בכל יום.

על פי הפסוקים והמדקדקים צריך להקפיד בכל התפילה - וביותר בק"ש דאורייתא - על ביטויי המילים בלשון הקודש מדוקדקת. הגיית החולם הנכונה היא זו של בני אשכנז, ובדורות שלפנינו הבדילו בני אשכנז גם בין ח"ת לב"ה (שריד לכך נותר בהגיית בני הונגריה) ובין עי"ן לאל"ף (שריד לכך נותר בהגיית בני הולנד). הרי"ש האשכנזית הנכונה היא לשונית. לפי פוסקי אשכנז צריך להקפיד על דין הגמרא להאריך בדל"ת של 'אחד' (בהרעדת הלשון קלושה מאחורי השיניים העליונות הקדמיות). רבים הם המדקדקים בזמן ק"ש לפי על השיטות, ואשרי הם אלה שמתאמצים להדר גם בעצם ק"ש שתיעשה לפי מסורת חז"ל.

אל מלך נאמן דברים ו, ד-ט שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלִכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאֶהְבֶּתְךָ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ: וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם עַל־לִבְבְּךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָךָ
וּדְבַרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וְקִשְׂרָתָם
לְאוֹת עַל־יְדֶיךָ וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וְכַתְּבָתָם עַל־מְצוֹת בֵּיתְךָ
וּבְשַׁעְרֶיךָ:

דברים יא-ג-כא וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם
הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעִבְדוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:
וְנָתַתִּי מִטֶּרֶם־אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמַלְקוֹשׁ וְאֶסְפַּת דְּגָנְךָ וְתִירֹשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ:
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבַהֲמֹתָ וְאֶכְלָתָ וְשִׁבַּעְתָּ: הַשְּׁמָרוּ לָכֶם פְּדוּיִפְתָּה
לְבַבְכֶם וְסִרְתֶּם וְעַבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה
אֶף־יְהוָה בְּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וְאֶבְדַתֶּם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה גִּתָּן לָכֶם:
וְשִׁמַּתֶּם אֶת־יְדֵי בְרֵי אֱלֹהַ עַל לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וְקִשְׂרָתֶם אֹתָם לְאוֹת
עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וְכַתְּבָתָם עַל־מְצוֹת
בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ: הרב הקורא שמע בטעמים מרים קולו מ'למען ירבו' עד 'אמת' ל'מען ירבו' ו'מיכם'
ו'ימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבותיכם לתת להם פימי
השמים עליהארץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מִצְרָיִם לְאָמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ
 לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנּוּ עָלֶי־צִיצִית הַכֹּהֵן פְּתִיל תְּכֵלֶת:
 וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וְעָשִׂיתֶם
 אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֲתֶם זָנִים
 אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים
 לְאֱלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
 לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

יש לצרף 'אלהיכם' ל'אמת', אכן יתן ריח מעט שלא יבולע האלף. ש"ץ מרים קולו במילה 'אמת' ואינו כופל 'ד' אלדיכם אמת'. לפיכך ש"ץ אומר פרשת ציצית עם הרב כדי שישמוך 'אמת' ל'ד' אלדיכם, ולא יצטרך להמתין עליו ולהפסיק בין המלים הללו.

אֱמֶת וְאֱמוּנָה כָּל זֹאת, קִיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאִין זולָתוֹ,
 וְאִנְחָנוּ יִשְׂרָאֵל עִמוֹ. הַפּוֹדְנוּ מִיַּד מְלָכִים, מְלַכְנוּ הַגּוֹאֲלָנוּ
 מִכַּף כָּל הָעָרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרָנוּ, וְהַמְּשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי
 נַפְשָׁנוּ. ^{טו} אִיב ט:י הָעֵשִׂיה גְּדֻלוֹת עַד־אֵינן הַקָּר וְנִפְלְאוֹת עַד־אֵינן מִסְפָּר:
 תהלים טו:ט ^{טו} הַשֵּׁם גַּפְשָׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נִתֵּן לְמוֹט רַגְלָנוּ: הַמְדַרְיֵכְנוּ עַל בָּמוֹת
 אוֹיְבֵינוּ, וַיָּרֶם קַרְנָנוּ עַל כָּל שֹׁנְאֵינוּ. הָעֹשֶׂה לָנוּ נְסִים וְנִקְמָה בַּפְּרָעָה,
 אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֶדְמַת בְּנֵי חָם. הַמַּכָּה בְּעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם,
 וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחִירוֹת עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר בְּנָיו בֵּין גִּזְרֵי
 יָם סוּף, אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׁוֹנְאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע. וְרָאוּ בְּנָיו
 גְּבוּרָתוֹ, שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ. וּמְלַכּוֹתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עָלֵיהֶם. מוֹשֶׁה וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה, בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְאָמְרוּ כָּלָם:

שמות טו:יא מֵיִי־כַמְכָה בְּאֵלֶם יְהוָה מִי פָמְכָה נֶאֱדָר בַּקָּדִשׁ נוֹרָא תַהֲלֵת עֵשִׂיה פְּלֵא:

מְלַכּוֹתֶיךָ רָאוּ בְּנֵיךָ, בּוֹקֵעַ יָם לְפָנַי מוֹשֶׁה, זֶה אֱלֹהֵי עָנוּ וְאָמְרוּ

טו:יח יְהוָה! יִמְלֶךְ לְעַלְמֵם וָעַד:

וְנֶאֱמַר: ירמיה לא:י כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וַיִּגְאֹלוּ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי, גֹּאֲלֵ יִשְׂרָאֵל.

'הַפְּוֹרִים' is נוסח ספרד, 'פְּוֹרִים' is נוסח אשכנז

הַשְּׂבִיבָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ מִלְּבָנוּ לְחַיִּים, וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ
סִכַּת שְׁלוֹמְךָ, וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֹךָ. וְהַגֵּן
בְּעַדָּנוּ, וְהַסֵּר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב, דָּבָר, וְחָרָב, וְרָעָב, וַיְגוֹן, וְהַסֵּר שָׁטָן
מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵנוּ, וּבְצֵל כְּנַפֶּיךָ תִּסְתִּירֵנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמְרָנוּ וּמְצִילָנוּ
אַתָּה, כִּי אֵל מִלֶּךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה. וּשְׁמֹר צִאתָנוּ וּבֹאֵנוּ, לְחַיִּים
וְלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּפְרוֹס עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,
פוֹרֵם סִכַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם.

The על פי קבלה is to stand for ושמרו, which may have originated from the מנהג
הציבור אומר 'ושמרו', והחזן חוזר עליו בקול רם ובנעימה.

שמות לא:טז-יז וְשָׂמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם
בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹת הוּא לְעֵלְמָם כִּי־שִׁשִּׁתַּי יָמִים עָשָׂה
יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפְּטֵי:

בניגון של ימים נוראים ש"ע is sung before קדיש the end of the שבת נחמו and until כפור
ש"ץ כורע יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דברא ברעותיה וימליך
מלכותה בחייכון וביומיכון . ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן
קריב, ואמרו ש"ץ כורע אמין.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו 'תברך

ש"ץ כורע יתברך וישתבח ויתפאר ויתרמם ויתנשא ויתהדר ויתעלה
ויתהלל שמה דקדשא ש"ץ כורע בריך הוא הציבור אומר עמו (ולא לאחריו) . לעלא מכל
ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ש"ץ כורע ואמרו אמין:

For a two day ראש חדש, only 'עלא ויבא' is announced, being that it is last night of the previous month,
and not actually ראש חדש. For a one day ראש חדש the גבאי announces 'ראש חדש' on the first and only night.

בליל א' דראש חודש מכריזים 'עלא ויבא': בליל ב' דראש חודש, וכן אם יש רק יום אחד של ראש חודש, מכריזים 'ראש חודש':

עמידה

תהלים נא:יז אֲדַנִּי שִׁפְתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים, וְקִנְיַה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם, לְמַעַן שְׂמוֹ בְּאַהֲבָה.

בשבת שובה:

וְכִרְנֵנוּ לְחַיִּים, מְלֶךְ חַפְּצֵן בְּחַיִּים וְכֹתֵבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים.

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגִן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְגִן אַבְרָהָם.

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם, אֲדַנִּי מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ

ממוסף של שמיני עצרת עד מוסף של יום א' של פסח אומרים:

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרָי. מִי כְמוֹךָ, בַּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ מְלֶךְ, מִמִּית וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה.

בשבת שובה:

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנִאֶמֶן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְחַיֶּה הַמֵּתִים.

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשֵׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל בְּשַׁבַּת שׁוֹבָה: הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

אַתָּה קְדוֹשׁ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ, תִּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּבִרְכָתוֹ מְכַל הַיְמִים, וּקְדוּשָׁתוֹ מְכַל הַזְּמַנִּים, וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֵאכֶתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלֵאכֶתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלֵאכֶתּוֹ אֲשֶׁר־בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

הנוסח ארץ ישראל העתיק וגם מקבל בידי גאוני בבל (עיין כת"י הגניזה, רב עמרם גאון, רב סעדיה גאון) הוא 'וישמחו ישראל אוהבי שמך', הוא נוסח הקדמון המנהג לאומרו היה קיים בכל ארצות אירופה. בני כל הארצות, מלבד ספרד, נהגו לומר 'וישמחו', עד שנשמט הנוסח מסידוריהם:

אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו. קדשנו במצותיך, ותן חלקנו בתורתך. שבענו מטובך, ושמחנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת. והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך, וישמחו בך ישראל אוהבי שמך. ברוך אתה יי, מקדש השבת.

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם, והשב העבודה לדביר ביתך. ואשי ישראל ותפלתם, מהרה, באהבה תקבל ברצון, ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

בראש חודש ובחול המועד אומרים 'יעלא ויבא'

אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו, יעלה ויבא ויגיע, ויראה וירצה וישמע, ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל, לפניך, לפליטה ולטובה, ולחן ולחסד ולרחמים, ולחיים ולשלום ביום

לראש חודש: ראש החדש / לפסח: חג המצות / לסכות: חג הסוכות

הזה. זכרנו יי אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים, חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.
ברוך אתה יי, המחזיר שכינתו לציון.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָהּ הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.
 צוֹר חַיֵּינוּ, מִגֵּן יִשְׁעֵנו אֵתָהּ הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ
 עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשָׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נַפְשֵׁךָ
 שְׁבַכָּל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׁבַכָּל עֵת, עָרַב וּבָקָר
 וְצִהָרִים. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהַמְּרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חַסְדֶּיךָ,
 מִעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ.

כל ימי חנוכה, אומרים כאן 'על הנסים':

עַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת
 שְׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמַן הַזֶּה:

בַּיָּמִי מִתְתִּיחוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמֹנִי וּבָנָיו, בְּשַׁעֲמֹדָה מַלְכוּת יוֹן הָרֶשַׁעָה
 עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרָתְךָ, וּלְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ. וְאֵתָהּ בְּרַחֲמֶיךָ
 הַרְבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם, רַבַּת אֶת רִיבָם, דָּנַת אֶת דִּינָם, נִקְמַת אֶת
 נִקְמַתָם. מִסִּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים, וְטַמְאִים בְּיַד טְהוֹרִים,
 וְרִשְׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרָתְךָ. וְלָךְ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ
 בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן כִּהְיוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן
 בָּאוּ בָנֶיךָ לְדַבֵּר בִּיתְךָ, וּפָנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ, וְטַהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת
 בְּחִצְרוֹת קֹדֶשְׁךָ, וּקְבְּעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ, לְהוֹדוֹת לְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

וְעַל כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְרוֹמַם שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בשבת שובה: וכתוב לחיים טובים בני בריתך.

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סִלָּה וַיִּהְלָלוּ אֶת שִׁמְךָ בְּאַמֶּת הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ וְעִזְרַתָּנוּ
 סִלָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יי, הַטּוֹב שִׁמְךָ וְלָךְ נִאֶה לְהוֹדוֹת.

שָׁלוֹם רַב עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ תְּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מְלֶךְ אֲדוֹן לְכָל
 הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרַךְ אֶת עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה
 בְּשָׁלוֹמְךָ.

בשבת שובה:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפְרָנְסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אָנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם.

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ, וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוּם,
וְנַפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכָל תְּהִיָּה. פֶּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נַפְשֵׁי.
וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מְהֵרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבוֹתָם. עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׂמֹךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן
תּוֹרָתְךָ. תהלים קח:ז לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעַנְגִּי: יט:טו יְהִי
לְרִצּוֹן | אֲמַרְיִפִּי וְהַגִּינוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צִוְּרֵי וְגֵאֲלֵי: עֲשֵׂה שָׁלוֹם
בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ: אָמֵן.

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת.
מלאכי ג:ד וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְתַּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת:

One may say whether one is alone or after the ציבור has already recited it. The חזון איש writes
one who missed reciting with the ציבור and יבולו, should say it on his own and not with another person.

אומרים 'יבולו' בקול רם מעומד, וטוב לאומרו ביחד בציבור (שו"ע רסח, ז).

אין הש"ץ מחזיר התפלה אבל אומר ברכה מעין שבע, ואומר תחלה 'יבולו' בקול רם והקהל עונים עמו.

ש"ץ והקהל יחד בנעימה

וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר־בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

אומרים כל זאת גם בשבת שאחר יום טוב. בבית התנים ואבלים אין אומרים אותה

ולא בכל מקום שמתפללים באקראי. בתחילת ברכת מעין שבע, הש"ץ כורע כמו בתחילת שמונה עשרה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק,
וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, קִנְיַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

קהל ואחריו ש"ץ מִגֵּן אֲבוֹת בְּדַבְרוֹ, מְחַיֶּה מֵתִים בְּמֵאֲמָרוֹ, הָאֵל בַּשַּׁבָּת שׁוֹבָה: הַמְּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שָׂאִין כְּמוֹהוּ, הַמְּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ, כִּי בָּם רָצָה לְהַנִּיחַ לָהֶם. לְפָנָיו נֶעְבֹּד בִּירְאָה וּפְחָד, וְנוֹדָה לְשִׁמּוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׂבִיעֵי, וּמְנִיחַ בְּקִדְשָׁהּ לְעַם מִדְּשָׁנֵי עֲנָנִי, זָכָר לְמַעֲשֵׂה בִּירְאֵשִׁית.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתֵינוּ. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבֶךָ, וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ, וְטַהַר לִבָּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחֵלְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ, וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהְבֵי שִׁמְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.

במדבר יד:ו ועתה יגדלניא פח אדני כאשר דברת לאמרי: תהלים כה:ו זכרונמיך יהוה וחסדיך פי מעולם המה:

ש"ץ כורע יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דברא כרעויתה וימליך מלכותה בחייכון וביומיכון . ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו ש"ץ כורע אמן.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו יתברך

ש"ץ כורע יתברך וישתבח ויתפאר ויתרם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא ש"ץ כורע בריך הוא הציבור אומר עמו (ולא לאחריו) . לעלא מכל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ש"ץ כורע ואמרו אמן: קהל: קבל ברחמים וברצון את תפלתינו:

תתקבל צלותהון ובעותהון דכל ישראל קדם אבוהון די בשמיא ואמרו אמן:

תהלים קי"ג:ב קהל: יהי שם יהוה מברך מעתה ועדעולם:

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

קכא:ב קהל: עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ:

עשה שלום במרומיך הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

במה מדליקין

In the past רבי was commonly used (רבי was mostly used in Sephardic סידורים). changed the word רבי רב הידנהיים. (רבי was mostly used in Sephardic סידורים).
 רבי, however, הרב יעקב עמדין, was of the opinion that it should be pronounced רבי, עם היות דעתי במלת רבי הנטפלת לשם העצה. לנקד הר"ש בשו"א. אבל לזאת העלה המונחת להורות על שם רבינו הקדוש נ"ל שנקודתה בפת"ח ודגוש הב"ת. כדן רבי הבא בו"ד הכנוי. שהוראתו רב שלי. כן הוא זה. שכל השונה אומר על רבינו הקדוש. רבי. לומר שהוא רב שלו. (יעב"ץ על פרקי אבות)

originated from the time of the גאונים [orig. recited after the עמידה] in order that people not follow the interpretation of the קראים to not allow any fire (i.e. lit candle(s)) in ones house on שבת. The מנחם Mendel defends our מנהג, to recite במה מדליקין only after the end of ערבית, pointing out that "the kinds of wicks and oils enumerated in במה מדליקין are no longer used in our part of the world." במה מדליקין was added to afford late comers every possible opportunity to finish their prayers before the rest of the congregation would disperse, so that they would not have to walk home alone from the synagogue in the dark. (מנהג) If one is able to recite במה מדליקין on שבת בערב, then one should do so, even in a non-אשכנזי synagogue.

בכל ליל שבת אומרים פרק 'במה מדליקין' מלבד כאשר יום טוב חל בערב שבת ומלבד יום כפור שחל בשבת

משנה שבת פרק ב'

[א] בַּמָּה מְדַלִּיקִין וּבַמָּה אֵין מְדַלִּיקִין? אֵין מְדַלִּיקִין לֹא בַלְבָּשׁ, וְלֹא בַחֶסֶן, וְלֹא בַכֶּלֶךְ, וְלֹא בַפְתִּילַת הָאֵידִן, וְלֹא בַפְתִּילַת הַמְדָּבָר, וְלֹא בִירוּקָה שְׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בַזֶּפֶת, וְלֹא בַשְּׂעוּה, וְלֹא בַשֶּׁמֶן קִיק, וְלֹא בַשֶּׁמֶן שְׂרָפָה, וְלֹא בַאֲלִיָּה, וְלֹא בַחֲלֵב. נְחוּם הַמְדִי אֹמֵר: מְדַלִּיקִין בַּחֲלֵב מְבֻשָּׁל, וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שְׂאִינוּ מְבֻשָּׁל אֵין מְדַלִּיקִין בּוּ.

[ב] אֵין מְדַלִּיקִין בַּשֶּׁמֶן שְׂרָפָה בְיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר: אֵין מְדַלִּיקִין בְּעֶטְרוֹן מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. וְחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשֶּׁמֶנִּים: בַּשֶּׁמֶן שְׂמֵשְׁמִין, בַּשֶּׁמֶן אֲגוּזִים, בַּשֶּׁמֶן צְנוּנוֹת, בַּשֶּׁמֶן דְּגִים, בַּשֶּׁמֶן פִּקְעוֹת, בְּעֶטְרוֹן, וּבִנְפֶט. רַבִּי טַרְפוֹן אֹמֵר: אֵין מְדַלִּיקִין אֶלֶּא בַשֶּׁמֶן זֵית בְּלֶבֶד.

[ג] כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מְדַלִּיקִין בּוּ אֶלֶּא פִּשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוּ מִטְּמֵא טְמֵאת אֲהֲלִים אֶלֶּא פִּשְׁתָּן. פְּתִילַת הַבְּגָד שֶׁקִּפְּלָה וְלֹא הִבְהֵבָה - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: טְמֵאָה הִיא וְאֵין מְדַלִּיקִין בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: טְהוֹרָה הִיא וּמְדַלִּיקִין בָּהּ.

[ד] לֹא יִקּוּב אָדָם שְׂפוּפֶרֶת שֶׁל בֵּיעָה וַיִּמְלֵאנָה שֶׁמֶן וַיִּתְּנָה עַל פִּי הַיָּר בְּשִׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטְפֶּת, וְאֶפִּילוּ הִיא שֶׁל חָרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִפְּרָה הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה - מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד. לֹא יִמְלֵא אָדָם קַעֲרָה שֶׁמֶן וַיִּתְּנָה בְּצַד הַיָּר וַיִּתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בְּשִׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׂוֹאֵבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר.

[ה] הַמְכִּיחַ אֶת הַיָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרָא מִפְּנֵי גוֹיִם, מִפְּנֵי לְסֻטִּים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, אוֹ בְשִׁבִּיל הַחֹלָה שִׁישִׁיָּשׁוּ, פְּטוּר. כָּחֵם עַל הַיָּר, כָּחֵם עַל הַשָּׁמֶן, כָּחֵם עַל הַפֶּתִילָה, חֵיב. רַבֵּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן, חוּץ מִן הַפֶּתִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פְּחָם.

[ו] עַל שְׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נְשִׂים מִתּוֹת בְּשַׁעַת לְדַתָּן: עַל שְׂאִינָן זְהִירוֹת בְּנִדְהָ, בְּחֻלָּה, וּבְהִדְלָקַת הַיָּר.

[ז] שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לֹאמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשִׁכָה: "עֲשִׂרְתֶּם, עֲרַבְתֶּם, הִדְלִיקוּ אֶת הַיָּר". סָפֵק חֲשִׁכָה סָפֵק אֵינָה חֲשִׁכָה אֵין מְעֻשְׂרִין אֶת הַיָּר, וְאֵין מְטַבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין מְדִלִיקִין אֶת הַיָּר; אֲבָל מְעֻשְׂרִין אֶת הַיָּר, וּמְעַרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין.

ואחר שאמר החזן עד 'החמין' בלחש עם הקהל, ומקדש שם על היין:

קידוש בבית הכנסת

recited by the schul, has its origin in the period when strangers were given their שבת meal in an adjoining room. The אבודרהם, writing in Spain early in the fourteenth century says; "As our predecessors have set up the rule, though for a reason which no longer exists, the rule remains unshaken."

אחר אמירת 'במה מדליקין' קודם אמירת 'אמר רבי אליעזר', הש"ץ מקדש על היין, וקטנים שלא הגיעו למצוות שותים את היין. כשאין אומרים 'במה מדליקין', מקדש הש"ץ תיכף אחר קדיש 'תתקבל'. מקדשין בבית הכנסת בכל לילי שבת ולילי יום טוב, חוץ מלילות הראשונות של פסח וליל יום כפור. וזה נוסח הקידוש:

כאשר כהנים ורב הקהילה נמצאים:

סְבִירֵי [כֹּהֲנִים, מוֹרָה מוֹרִינוּ הָרַב ו] מְרַנֵּן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתֵי:

Until 300 years ago both הַנְּגִין and הַנְּגִין were used, in the past הַנְּגִין was used more than הַנְּגִין. however, the printers of more recent סידורים stuck to הַנְּגִין (since it is the end of the ברכה).

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרֵי הַנֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְרָצָה בָּנוּ, וְשַׁבַּת קִדְּשׁוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ, וּזְכָרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כִּי הוּא יוֹם תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, וְזָכַר לִיציאת מצרים. כִּי בָּנוּ בְּחֵרֶת, וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ, מִכָּל הָעַמִּים. וְשַׁבַּת קִדְּשָׁתָּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבַּת.

When no minor is present to drink the קידוש wine, the person making קידוש drinks רוב כוס, (and recites a ברכה אחרונה if there is more than a רביעיית).

נותנים לתינוקות לשתות מן היין. אחר כך אומרים 'אמר רבי אלעזר' ומזמרים בציבור את הפסוקים החל מ'שלוש רב'.

אָמַר רָבִי אֶלְעָזָר אָמַר רָבִי חֲנִינָא: תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. שָׁנְאַמֶּר: ישעיה מד:יג וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ: אַל תִּקְרָא בְּנֵיךָ אֶלָּא בּוֹנֵיךָ. תהלים קיט:קסה קו"ח שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מִכְשׁוֹל: שְׁאַלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם וְשָׁלוֹם אֶהְיֶיךָ: יְהִי־שְׁלוֹם בְּחֵילְךָ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: קכב:ז-ט לְמַעַן־אֲתִי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה־נָּא שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשָׁה טוֹב לָךְ: יְהוָה עֲזַר לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה וְיִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם:

The usual custom of a קהילה is to give each חיוב an opportunity to recite one קדיש. If an individual fails to receive a קדיש by himself, it is still a greater נשמה for him to attend synagogue and answer שמה אמן יהא שאינה ברכה שאינה משום כבוד הצבור : העובר לפני התיבה אינו אומר קדיש יתום אם יש שם חיובים אחרים. כאשר אין חיובים אחרים מלבדו. יאמר רק קדיש יתום אחד בלבד אחר 'שיר מזמור לאספה'. מפני שאסור להרבות בקדישים מיותרים. אם אין שום חיוב בבית הכנסת. יאמר אדם אחר קדיש יתום בגמר התפילה אחר 'שיר מזמור לאספה'. כל קדיש שתפסו מעומד יש לעמוד בו. רבים מחמירים לעמוד גם בשאר קדישים. ויש הקמים קמעה באמירת 'יהא שמה' בלבד. בכל קדיש יתום אין כופלים 'לעלא' בעשרת ימי תשובה כלל.

יתום כורע יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון וביומיכון . ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו יתום כורע אמן.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא

ובנשימה אחרת מוסיפים גם אם עומדים בתפילה במקום שאין רשאים להפסיק בו 'תברך

יתום כורע יתברך וישתבח ויתפאר ויתרם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא יתום כורע בריך הוא הציבור אומר עמו (ולא לאחריו) . לעלא מכל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחתא דאמירן בעלמא יתום כורע ואמרו אמן:

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים, עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

עשה שלום במרומינו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

בשבתות שבין יום שני של פסח לעצרת סופרים כאן את העומר קודם עלינו

There is an ancient tradition that עלינו was authored by יהושע בן נון. Taken from לימים נוראים, מוסף לימים נוראים has been used as the closing for our daily תפילות since the 13th century. It is reported that it was the death-song of Jewish martyrs in the Middle Ages. The Censors began changing נוסחאות in about the 16th century. When the Turks conquered Greece, the learned Greek people escaped to Italy, which caused the Italians to study ancient Greek writings, they also began delving into כתבי הקודש and censoring those texts they deemed offensive.

The דברי קהלת pg. 168, when discussing עלינו לשבח, (מוסף ראש השנה), mentions that "the quietly recites צבור". It is clear that the פסוק was still being recited in his days 'שהם משתחיים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע'. The Censors began changing נוסחאות in about the 16th century. When the Turks conquered Greece, the learned Greek people escaped to Italy, which caused the Italians to study ancient Greek writings, they also began delving into כתבי הקודש and censoring those texts they deemed offensive.

עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֵא עֲשָׂנוּ
 בְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאָדָמָה. שְׁלֵא שָׁם חָלַקְנוּ כְּהֵם,
 וְגָרְלָנוּ כְּכֹל הַמוֹנָם. שְׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק, יִשְׁעִיהָ מֵהֵבֶל וּמִתְפַּלְלִים
 אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאַנְחָנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים, לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי
 הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נֹאֵיג גּוֹטָה שְׁמִימִם וְיִסְדֵּר אֶרֶץ, וּמוֹשֵׁב
 יְקָרוֹ בְּשָׁמַיִם מְפַעֵל, וְשׁוֹכֵנֵת עֵזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ, אֵין
 עוֹד. אָמֵת מְלַכְנוּ, אָפֶס זֹלָתוֹ, כִּכְתוּב בְּתוֹרָתוֹ: דְּבָרִים דִּלֵּט וְיִדְעַת הַיּוֹם
 וְהַשַּׁבָּת אֶל־לִבְבְּךָ פִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מְפַעֵל וְעַל־הָאָרֶץ
 מִתְחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נִקְוָה לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְרֵאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֲרַת עֲנֶךָ, לְהַעֲבִיר
 גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכְרֹתוֹן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי.
 וְכָל בְּנֵי בְּשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ
 וְיִדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל בָּרֶךְ, תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוּלוּ, וְלִכְבוֹד שְׁמֶךָ יִקָּר יִתְנוּ. וְיִקְבְּלוּ כָּל מַלְכוּת עַל
 מַלְכוּתְךָ, וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֶךָ הִיא
 וְלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד.

According to עלינו, the פסוקים, מנהג אשכנז, and 'ונאמר' are not considered part of עלינו, and need not be said, even in a non-אשכנז synagogue.

לפי המנהג הקודם באשכנז לא אמרו כלל פסוקים אחר עלינו:
 (עיינו במחזור ויזרי ס' צט, ספר הרוקח סו"ס ש כד, החות יאיר בספר 'מקור חיים' ס' נה, סע' ב)

א"א קדיש כלל אחר 'עלינו' וכ"ה במחזור ויזרי, רוקח ומור (סימן קל"ג ועי"ש בד"מ) מפני שא"א קדיש אלא רק אחר פסוקי תנ"ך.
 גם לדעת הארז"ל (שאמר בכתוב בתורתך ונאמר אף על פי כן, הוא) לא לומר קדיש אחר 'עלינו' בכל התפילות
 (כך כתב הבן איש חי שו"ת רב פעלים ח"ד, אר"ח, ס' ז).

אין לומר מזמור 'לדוד ד' אורי וישעי' אחרי התפלות, כי הוא מנהג חסידים והוי יוהרא.

יגדל was composed according to the Arabic meter, (the technique is that the words are sung together according to different rules (יתד יתד etc.), and not according to their meaning). Although we apply Western melodies to it, we cannot change the פיוט. The logic behind this is, that the פיוט relies on the singer's intelligence, to understand the meaning, although the phrases are not sung as simply that they could be.

approx. 400 years ago, was to say יגדל at the end of שחרית and ערבית daily (pg. 154). Eventually the מנהג disappeared, since the יגדל was not sung or said aloud. In some קהילות יגדל was still said on שבת ערבית (מנהג פפד"מ), and in some קהילות it was also sung on שבת ערבית.

זמר "יגדל" נאמר בקהילות רבות בליל שבת בקול נעים ובישיבה

יגדל אלהים חי וישתבח .	נמצא ואין עת אל מציאותו:
אחד ואין יחיד כיהודו .	נעלם וגם אין סוף לאחדותו:
אין לו דמות הגוף ואינו גוף .	לא נערוך אליו קדשותו:
קדמון לכל דבר אשר נברא .	ראשון ואין ראשית לראשיתו:
הנו אדון עולם לכל נוצר .	יורה גדלתו ומלכותו:
שפע נבואתו נתנו .	אל אנשי סגלתו ותפארתו:
לא קם בישראל כמשה עוד .	נביא ומביט את תמונתו:
תורת אמת נתן לעמו אל .	על יד נביאו נאמן ביתו:
לא יחליף האל ולא ימיר דתו .	לעולמים לזולתו:
צופה ויודע סתרינו .	מביט לסוף דבר בקדמתו:
גומל לאיש חסד כמפעלו .	נותן לרשע רע כרשעתו:
ישלח לקץ ימין משיחנו .	לפדות מחכי קץ ישועתו:
מתים יחיה אל ברב חסדו .	ברוך עדי עד שם תהלתו:

considers the wearing of a hat special synagogue attire rather than merely wearing a kaepchen.

Therefore upon returning from synagogue, one leaves one's hat on and does not to remove it for קידוש, however, one is not required to put it on again for ברכת המזון.

הסדר המדויק בליל שבת הוא:

ברכת הבנים, שלום עליכם, כי מלאכיו, אשת חיל, נפילת ידים, קידוש, המוציא.

according to the מנהג הראשונים, was done after שבת ליל ערבית מוסף, שבת מוסף, and מוצאי שבת. It is an extension of the ברכה ('גוט וואך' or 'גוט שבת') with which we greet others. For our children we add, ישימך אלקים or יברכך ה' וישמרך, כאפרים וכמנשה. One does not do so after שבת מנחה, when people typically remain in synagogue. The תשעה באב שחל במוצאי שבת ברכת הבנים is only omitted (הל' תשעה באב).

נוהגים לברך את הילדים בשבתות ובימים טובים אחר התפילה, בליל שבת, שבת בבוקר ובמוצאי שבת, טרם יציאה מבית הכנסת או בכניסה לבית, וגם הבנים הגדולים מקבלים ברכה מאבותיהם. והמברכים מניחים ב' ידיהם על המתברך:

לבנים ישימך אלהים כאפרים וכמנשה: | לבנות ישימך אלהים כשרה רבקה רחל ולאה:
 במדבר וכדרכו יברכה יהוה וישמרך: יאר יהוה | פניו אליך ויחנה: ישיא יהוה | פניו אליך וישם לך שלום:

וכל אחד יכול להוסיף ברכה משלו כפי צחות לשונו.

ובליל שבת נהגו שהרב מברך בבית הכנסת את כל הנערים שלא הגיעו עדיין למצוות, בנתינת שתי ידיו על ראש הילד בנוסח: 'ישימך אלהים כאפרים וכמנשה', ותו לא.

ספירת העמר

החל מליל שני של פסח עד ערב שבועות סופרים בכל ערב את העומר.
בלילי שבתות ופסח סופרים אחר הקידוש בבית הכנסת, במוצאי שבתות סופרים קודם 'ויתן לך'.

[בכל ברכה שתחלתה 'אשר קדשנו במצותיו וצונו' יזהר להפסיק מעט במלת במצותיו, ולהדביק 'צונו' למה שאחריו, כי בתחלה מברכים על שקדשנו מצותיו בדרך כלל, ואחר כך על שצונו המצוה הזאת שעושים בעת ההיא]

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם .
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו . וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:**

Our נוסח is to say לעמר, as it appears in all the ראשונים which mention the word עמר within the counting.
In many of the הראשונים however, the word עמר does not appear in the counting, but only in the ברכה.

The בעמר לייטא utilizes the term עמר.

לדעת רוב חכמי אשכנז מעיקר הדין מותר לספור מבעוד יום, מפני שבזמן הזה הספירה היא רק מדרבנן וזכר למקדש. המהדרין ממתניים עד בין השמשות, והמהדרין מן המהדרין מברכים וסופרים דוקא בלילה, ובתנאי שלא ישכחו לספור בבואם לביתם, שאם לא כן עדיף לברך ולספור מבעוד יום. לפיכך, אם הציבור שלכם מוכן להמתין לפחות עד השקיע, העדיף. ואם אינו מוכן, מותר להם לברך ולספור מבעוד יום.

אסור לאכול לפני ספירת העומר אם הגיע זמן הספירה. היות ובין השמשות הוא זמן ספק לילה לכן בשבת בבית ראוי להמתין עד אחר צאת הכוכבים ורק אז לספור ולקדש. או להקדים קידוש לבין השמשות, שאז ודאי עוד לא הגיע זמן חיוב ספירת העומר.

2	(י"ז ניסן)	היום	שְׁנֵי יָמִים	לְעֹמֶר:
4	(י"ט ניסן)	היום	אַרְבַּעַת יָמִים	לְעֹמֶר:
6	(כ"א ניסן)	היום	שֵׁשֶׁת יָמִים	לְעֹמֶר:
7	(כ"ב ניסן)	היום	שִׁבְעַת יָמִים	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
9	(כ"ד ניסן)	היום	תְּשַׁעַת יָמִים	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְשְׁנֵי יָמִים
11	(כ"ו ניסן)	היום	אֶחָד עָשָׂר יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְאַרְבַּעַת יָמִים
13	(כ"ח ניסן)	היום	שְׁלֹשָׁת עָשָׂר יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְשֵׁשֶׁת יָמִים
14	(כ"ט ניסן)	היום	אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת
16	(א' אייר)	היום	שֵׁשֶׁת עָשָׂר יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
18	(ג' אייר)	היום	שְׁמוֹנֶה עָשָׂר יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים
20	(ה' אייר)	היום	עֶשְׂרִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁת יָמִים
23	(ח' אייר)	היום	שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
25	(י' אייר)	היום	חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים
27	(י"ב אייר)	היום	שִׁבְעַת וְעֶשְׂרִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁת יָמִים
28	(י"ג אייר)	היום	שְׁמוֹנֶה וְעֶשְׂרִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת
30	(ט"ו אייר)	היום	שְׁלֹשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
32	(י"ז אייר)	היום	שְׁנַיִם וְשָׁלְשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים
34	(י"ט אייר)	היום	אַרְבַּעַת וְשָׁלְשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁת יָמִים
35	(כ' אייר)	היום	חֲמִשָּׁה וְשָׁלְשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת
37	(כ"ב אייר)	היום	שִׁבְעַת וְשָׁלְשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
39	(כ"ד אייר)	היום	תְּשַׁעַת וְשָׁלְשִׁים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים
41	(כ"ו אייר)	היום	אֶחָד וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁת יָמִים
42	(כ"ז אייר)	היום	שְׁנַיִם וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שֵׁשֶׁת שָׁבוּעוֹת
44	(כ"ט אייר)	היום	אַרְבַּעַת וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שֵׁשֶׁת שָׁבוּעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
46	(ב' סיון)	היום	שֵׁשֶׁת וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שֵׁשֶׁת שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים
48	(ד' סיון)	היום	שְׁמוֹנֶה וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שֵׁשֶׁת שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁת יָמִים
49	(ה' סיון)	היום	תְּשַׁעַת וְאַרְבַּעִים יוֹם	לְעֹמֶר: שְׁהֵם שִׁבְעַת שָׁבוּעוֹת

הַרְחֵמֵן הוּא יַחְזִיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְוָמָה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַל תִּשְׁכַּח אֲבוֹתֵינוּ שִׁבְעָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה בְּיָמֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמְנִיּוֹת:

סז לְמַנְצַח בְּגִינֵי מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחַנְּנוּ וּבְרַכְנוּ יְאֵר פָּנָיו אֲתָנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפָה בְּכָל־צִוִּים יִשְׁוֹעַתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּל־עַם: יִשְׁמְחוּ וּרְנְנוּ לְאַמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְלְאַמִּים | בְּאֶרֶץ תְּנַתֵּם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּל־עַם: אֶרֶץ נִתְּנָה וּבִלְבָּהּ יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים | יִבְרַכְנוּ אֱלֹהֵינוּ: יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים וְיִרְאוּ אוֹתוֹ כְּלִי־אֶפְסֵי־אֶרֶץ:

סדר חנוכה

There is no specific way of preparing the candles, but there are two מנהגים regarding lighting them. The most common מנהג, in most of אשכנז, was to light the new candle first (the left most candle), however, מנהג וורמייזא was to light the right candle first. There are two ways to recite the following ברכה. Older סדורים printed either של חנוכה or של שבת. The מהרש"ל's opinion, which was widely accepted is, that שלחנכה should be said as one word. In חז"ל we sometimes find the word של combined with what its applying to, and therefore both have legitimacy. However, the רוקח says the נר של חנוכה נוסח in order to have fourteen words in the ברכה, corresponding to the fourteen words in the (דברים ל"ב:ו') 'וכר ימות עולם בנינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך ויגידך (דברים ל"ב:ו')' together with the addition of one, for the פסוק itself.

לפני ההדלקה אומרים הברכות האלו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם.
אשר קדשנו במצותיו. וצונו להדליק נר שלחנכה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם.
שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

בערב הראשון מוסיפים גם 'שהחיינו':

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

מיד אחר הדלקת נר הראשון אומרים:

הנרות הללו אנחנו מדליקים על הנסים ועל התשועות ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים. וכל שמנת ימי חנוכה הנרות הללו קדש, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, כדי להודות לשמך הגדול, על נסיה ועל ישועתך ועל נפלאותיך.

Musicologists claim that the common מעוז צור tune is based upon three melodies. The first part is based upon a German song, the second on a German war song (called Beutenhaur), and the last part is based on another song called Schallmann Lied. It seems the melody is about 500 years old. A different melody, was sung in מ"פד" and is also known to have been sung by the לנר ערוך.

In the סידור רודלהיים we also find different נוסחאות - for example בייגון כחי כלה instead of הגדלה. In KAYJ we sing by default the נוסח in the רודלהיים, but that doesn't mean it is the correct נוסח. There are some questions regarding this פיוט - a) its by an unknown author, b) we don't know the exact פיוט of the נוסח. It was first printed in Prague (רע"ה) and then in the מחזור מעגלי צדק (סאלוניקי ש"י).

אחר ההדלקה וגם אחר התפילה אומרים הפיוט הזה:

מעוז צור ישועתי, לך נאח לשבת.
לעת תכין מטבח, מצר המנבח,
תבון בית תפלתי, ושם תודה נזבח,
אז אנמור, בשיר מזמור, חנפת המנבח:

רעות שבעה נפשי, בייגון כחי כלה.
ובידו הגדלה, הוציא את הסגלה,
חיי מררו בקשי, בשעבוד מלכות עגלה.
חיל פרעה, וכל זרעו, ירדו כאבן מצולה:

דיביר קדשו הביאני, ונם שם לא שקטתי.
ויין רעל מסכתי. כמעט שעברתי,
ובא נוגש והגלני, בי זרים עברתי.
קץ כבל, זרבבל, לקץ שבעים נושעתי:

פרות קומת ברוש בקש, אנני בן המדתא.
ראש ימיני נשאת, ואויב שמו מחית,
ונהיתתה לו למוקש, ונאותו נשבתה.
רב בניו, וקניניו, על העץ תלית:

יונים נקבצו עלי, אזי בימי השמנים.
ומנותר קנקנים, נעשה גם לשושנים,
ופרצו חומות מגדלי, וטמאו כל השמנים.
בני בינה, ימי שמנה, קבעו שיר ורננים: